

სსიპ- ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

ჟურნალისტიკის მიმართულება



ნინო ჩორგოლაშვილი

კორუფციის გამოვლინების ჟურნალისტური ხერხები ტელემედიაში

(შემთხვევის ანალიზი)

ნაშრომი შესრულებულია ჟურნალისტიკის მიმართულების ბაკალავრის აკადემიური
ხარისხის მოსაპოვებლად

ხელმძღვანელი:

მაია ტორაძე

თბილისი

2026წ

აბსტრაქტი

საბაკალავრო ნაშრომში შესწავლილია ტელემედიაში კორუფციის ფაქტების გაშუქების ჟურნალისტური ხერხები და სტრატეგიები. კვლევის მთავარი თემაა ყოფილი პრემიერ-მინისტრის, ირაკლი ღარიბაშვილის გარშემო განვითარებული მოვლენები, კერძოდ, სახლის ჩხრეკისა და შემდგომი დაკავების ეპიზოდი. ნაშრომის მთავარი მიზანია იმის დადგენა, თუ რა პროფესიული და ტექნიკური ხერხებით შეძლეს ქართულმა ტელეკომპანიებმა („ტვ პირველი“-ის „ნოდარ მელაძის შაბათი“ და „რუსთავი2“-ის „PS“) აღნიშნული კორუფციული თემის გაშუქება და ვიზუალიზაცია.

კვლევის პერიოდი მოიცავს 2025 წლის ოქტომბრიდან იანვრის ჩათვლით გადაცემებს. კვლევისთვის გამოყენებულია კონტენტ-ანალიზის მიდგომა, როგორც რაოდენობრივი, ისე – თვისებრივი, ჩატარებულია არასტრუქტურირებული სიღრმისეული ინტერვიუები რამდენიმე გამომძიებელ ჟურნალისტთან და ექსპერტთან. კვლევა აჩვენებს, რომ შერჩეული ჟურნალისტური ხერხები სცდება მხოლოდ ინფორმაციის მიწოდების ფარგლებს და ზემოქმედებს მაყურებელზე პოლიტიკური პასუხისმგებლობისა და სამართლიანობის განცდის ჩამოყალიბებაში.

სარჩევი

შესავალი	4
1. ლიტერატურის მიმოხილვა	6
2. კვლევის ჩარჩო	15
3.1. კონტენტ-ანალიზი	21
3.2. სიდრმისეული ინტერვიუ	30
დასკვნა	40
გამოყენებული ლიტერატურა	43

შესავალი

საქართველოში კორუფციის დონე მაღალია და მისი კვლევა კვლავ რჩება ჟურნალისტური გამოძიების მთავარ სამიზნედ, რადგან სწორედ აქ იკვეთება, თუ რამდენად კრიტიკულია მედია, გამჭირვალეა თუ არა სახელისუფლებო ინფორმაციები საზოგადოებისთვის და რამდენად სწორად იყენებენ საჯარო პირები თავიანთ ძალაუფლებას. ჟურნალისტური გამოძიება, განსაკუთრებით, კორუფციის ქრილში, საზოგადოებას აძლევს საშუალებას, მიიღოს და გააანალიზოს არსებული რეალური ვითარება, სწორედ მათ განსაზღვრონ ნდობა სახელმწიფოსადმი.

2024 წლის მონაცემებით, საერთაშორისო ორგანიზაციის- transparency international-ის მიერ ჩატარებული კვლევით დადგინდა, რომ საქართველოს მინიჭებული აქვს 53 ქულა (100 ქულა ნიშნავს კორუფციისგან თავისუფალს, 0 – კორუმპირებულს). აქედან გამომდინარე, დასტურდება, რომ საქართველოში კორუფცია კვლავ აქტუალური პრობლემაა. კორუფცია არ არის მხოლოდ სახელმწიფო ბიუჯეტის სათავისოდ გამოყენება, ქრთამის აღება, უკანონო ტენდერები, ნეპოტიზმი, სახელმწიფო სახსრების გამოყენება ნებისმიერი გზით – არის კორუფცია და ეს ყველა მიმართულება უფრო და გვაახლოვებს იმ ფაქტთან, რომ მსოფლიო და მათ შორის, საქართველო, ძალიან დიდი პრობლემის წინაშე დგას.

ამ მიმართულების ჟურნალისტიკა ხიდია ხელისუფლებასა და მოსახლეობას შორის, რომელიც ფარდას ხდის ყველა იმ მიმალულ საქმეს, რომელიც შესაძლოა ხელის შემშლელი იყოს, როგორც ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების, ისე საზოგადოების კეთილდღეობისათვის. დღესდღეობით, ტელემედია დომინანტია ინფორმაციის მიღება/დამუშავება/გავრცელების კუთხით, აქედან გამომდინარე, ტელემედიის როლი კორუფციის კვლევაში დიდია.

კორუფციის გამოძიება ჟურნალისტებისთვის საკმაოდ რთული, საპასუხისმგებლო და გრძელვადიანი პროცესია, თუმცა ინფორმაციების მოპოვება თანდათან კიდევ უფრო რთული ხდება. სწორედ ეს შეიძლება აღმოჩნდეს ჟურნალისტებისთვის უდიდესი ბარიერი საჯარო პირების საქმიანობის კვლევის დროს. 2010 წლის შემდგომ, პირველად საზოგადოებისთვის. ბოლო 6 თვის განმავლობაში ხელმისაწვდომი აღარ არის საჯარო პირების დეკლარაციები. 2024 წლის 19 დეკემბერს საჯარო სექტორის წარმომადგენლების დეკლარაციებს დაედო ავტორიზაციის ფუნქცია, ეს ფუნქცია კი არ იძლევა ახალი პირის რეგისტრაციის საშუალებას. ოფიციალური უწყებები ამას ტექნიკურ ხარვეზს უკავშირებდნენ, თუმცა ცხადია, რომ ამან მნიშვნელოვანწილად შეაჩერა პროცესი ჟურნალისტურ გამოძიებაში. დეკლარაცია ჟურნალისტს, და არამხოლოდ ჟურნალისტს, აძლევს საშუალებას, გააანალიზოს, თუ რა ტიპის ქონებას ფლობს საჯარო მოხელე, შეადაროს წლების განმავლობაში შევსებულ დეკლარაციებს და აქედან დადოს დასკვნა, თუ რა არ ექვემდებარება რეალობას. საინტერესოა, თუ რა ხერხებს მიმართავდნენ ჟურნალისტები, როგორც ჩვეულ ვითარებაში, ასევე ავტორიზაციის შეჩერების პირობებში, ინფორმაციის მისაღებად, სად იკვეთება ზღვარი ჟურნალისტურ ჩარევასა და სამართლებრივ ჩარევას შორის, რომელი ხერხია ყველაზე აპრობირებული კორუფციის საკვლევადად. სწორედ ამ კითხვებზე პასუხები გვაძლევს რეალურ სურათს საგამომიებო ჟურნალისტიკის წინაშე არსებული პრობლემების შესახებ და ადასტურებს, რომ საკითხი თანამედროვე მედიაგარემოს კვლევაში აქტუალურია.

ნაშრომის მიზანია გამოიკვლიოს, თუ რა როლი აქვს ჟურნალისტურ გამოძიებას კორუფციის გამოვლენასა და საზოგადოებრივი კონტროლის განმტკიცებაში, როგორ განსხვავდება ამ პროცესში „რუსთავი 2“-ისა და „ტელეკომპანია პირველის“ საგამომიებო გადაცემების პრაქტიკა და ჟურნალისტური ეთიკის ნორმების დაცვა ამ ინფორმაციების გაშუქებისას. კვლევა ხელს შეუწყობს საზოგადოებას, რომ უკეთ გააანალიზონ ჟურნალისტური გამოძიების მნიშვნელობა, ხერხები, მიდგომები და გამოწვევები ქართულ ტელემედიაში.

1. ლიტერატურის მიმოხილვა

კორუფცია მსოფლიო მასშტაბით ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს სოციალურ, პოლიტიკურ და ეკონომიკურ გამოწვევად რჩება. იგი არღვევს დემოკრატიული მმართველობის პრინციპებს, ხელს უშლის ეკონომიკურ განვითარებას და ამცირებს მოქალაქეთა ნდობას სახელმწიფო ინსტიტუტების მიმართ. მიუხედავად იმისა, რომ კორუფციასთან ბრძოლა მრავალი ქვეყნისთვის პრიორიტეტულ მიზნად იქცა, მისი სრული აღმოფხვრა დღემდე ვერ ხერხდება, ამას პერმანენტული ხასიათი აქვს და ძირითადად უკავშირდება ქვეყნის პოლიტიკურ და სოციალურ სტრუქტურებს. ამ გამოწვევასთან ბრძოლაში საქართველოც არაა გამონაკლისი.

საქართველო ე.წ. ელიტური კორუფციის წინაშე დგას, ანუ, როდესაც გავლენიან პოლიტიკურ ან ბიზნეს ჯგუფებს აქვთ შესაძლებლობა გავლენა მოახდინონ სახელმწიფო გადაწყვეტილებებზე. სწორედ ამიტომ, გამჭვირვალობის დეფიციტი რჩება გამოწვევად.

კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლაში განსაკუთრებული როლი ეკისრება მედიას. თავისუფალი და დამოუკიდებელი მედია დემოკრატიული საზოგადოების ერთ-ერთი მთავარი საყრდენია. საგამოძიებო ჟურნალისტიკა იკვლევს საექვო ტენდერებს, ფინანსურ დოკუმენტებს, ქონებრივ დეკლარაციებს და ავლენს შესაძლო დარღვევებს. ჟურნალისტები ხშირად იყენებენ საჯარო ინფორმაციის გამოთხოვის მექანიზმს, მონაცემთა ანალიზს და წყაროებთან მუშაობას, რათა საზოგადოებას მიაწოდონ დეტალური და სანდო ინფორმაცია. სწორედ მედიის მიერ გახმაურებული საქმეები ხდება ხშირად საფუძველი სამართლებრივი რეაგირებისა და საზოგადოებრივი დისკუსიისა.

თუმცა მედიის ეფექტიანობა მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული მის დამოუკიდებლობაზე და უსაფრთხო სამუშაო გარემოზე. თუ მედია პოლიტიკური ან

ეკონომიკური გავლენის ქვეშ იმყოფება, კორუფციის ობიექტური გაშუქება რთულდება. ამიტომ დემოკრატიულ საზოგადოებაში აუცილებელია როგორც კორუფციის წინააღმდეგ მკაცრი სამართლებრივი მექანიზმების, ისე ძლიერი, პროფესიონალური და თავისუფალი მედიის არსებობა. როგორც ჩვენთვის ცხადია, დღევანდელი მედია არის პოლიტიკურად პოლარიზებული, საზოგადოება შესაძლოა სრულიად იდენტურ თემებზე სხვადასხვა მედიასაშუალებიდან იღებდეს განსხვავებული პერსპექტივით დანახულ ინფორმაციებს, რაც მიუთითებს აშკარა პოლარიზებაზე. სწორედ ამიტომ განვიხილავთ „რუსთავი 2-ის“ და „ტე პირველის“ მაგალითზე, თუ რა კუთხით აშუქებს ორივე მედია ამ საკითხებს, სად ირღვევა ეთიკური ნორმები, რა გზითა და ხერხებით იკვლევენ ჟურნალისტები კორუფციის თემებს.

ჰაიდუს (Hajdu) კვლევის „Case studies on corruption involving journalists Hungary“ (2016) მიხედვით, ავტორი განიხილავს მედიისა და ჟურნალისტების როლს კორუფციის საქმეების გამოვლენაში უნგრეთის კონტექსტში და აჩვენებს, რომ საგამომიებო ჟურნალისტიკა მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს კორუფციული სკანდალების საჯარო სივრცეში გამოტანაზე. ავტორები განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობენ მედიის პოლიტიკურ პოლარიზაციასა და მფლობელობის სტრუქტურას, რაც განსაზღვრავს, რამდენად თავისუფლად და ეფექტიანად შეუძლიათ ჟურნალისტებს ძალაუფლების კონტროლი. კონკრეტული შემთხვევების ანალიზი ცხადყოფს, რომ კორუფციის გახმაურება ხშირად სწორედ დამოუკიდებელი და საგამომიებო მედიასაშუალებების ძალისხმევით შედეგია, თუმცა მათი საქმიანობა მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული მედიაგარემოს სტრუქტურულ პირობებზე. აღნიშნული მიგნებები აქტუალურია საქართველოს შემთხვევაშიც, სადაც კვლავ პრობლემად რჩება ელიტური კორუფცია და ძალაუფლებასთან დაკავშირებული საკითხები. საქართველოში მედიის პოლარიზაცია და მფლობელობითი გავლენები ხშირად ზღუდავს ჟურნალისტური გამოძიებების მასშტაბსა და ეფექტიანობას, თუმცა საგამომიებო ჟურნალისტიკა მაინც რჩება ერთ-ერთ მთავარ მექანიზმად, რომელიც

უზრუნველყოფს საზოგადოებრივ კონტროლს, გამჭვირვალობასა და ანგარიშვალდებულებას.

რიჩარდ ენდოუს (Richard Andoh) კვლევა „Unmasking Corruption in Africa: Understanding the Challenges Investigative Journalism Faces in Reporting Political Corruption in Ghana” (2025) მედიის მფლობელობის თეორიულ ჩარჩოში განიხილავს საგამომიებო ჟურნალისტიკის შესაძლებლობებსა და შეზღუდვებს პოლიტიკური კორუფციის გაშუქების პროცესში. ავტორი ამტკიცებს, რომ, მიუხედავად დემოკრატიული პროგრესისა, განაში კორუფცია კვლავ სისტემური პრობლემაა და მის წინააღმდეგ ბრძოლაში მედია მნიშვნელოვან როლს ასრულებს. თუმცა, საგამომიებო ჟურნალისტების საქმიანობა მნიშვნელოვნად იზღუდება ფინანსური ასპექტებით, პოლიტიკური ზეწოლით, მფლობელობითი გავლენებითა და უსაფრთხოების რისკებით. კვლევა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმით, რომ ის აჩვენებს: მედიის ფორმალური თავისუფლება არ არის საკმარისი, თუ არ არის უზრუნველყოფილი რეალური რედაქციული დამოუკიდებლობა და სტაბილური ფინანსური გარემო. აღნიშნული მიგნებები აქტუალურია საქართველოს შემთხვევაშიც, რადგან მიუხედავად დემოკრატიული ინსტიტუტების არსებობისა და მედიის მრავალფეროვნებისა, მედიის პოლარიზაცია, მფლობელობითი კონცენტრაცია და პოლიტიკური გავლენები ხშირად ზღუდავს საგამომიებო ჟურნალისტიკის ეფექტიანობას. ასევე ხაზგასასმელია ფინანსური მხარეც, საქართველოში ჟურნალისტიკა ნამდვილად არ არის მაღალანაზღაურებადი სფერო, შესაბამისად, ეს ქმნის გარკვეულ დაბრკოლებებს. საქართველოში, ისევე როგორც განაში, კორუფციის, განსაკუთრებით ელიტური და პოლიტიკური კორუფციის გაშუქება დაკავშირებულია ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის პრობლემებთან და ზოგჯერ ჟურნალისტების უსაფრთხოების საკითხებთან. ამდენად, კვლევა ქმნის მნიშვნელოვან შედარებით ჩარჩოს, რომელიც საშუალებას იძლევა, უკეთ გავიაზროთ მედიის სტრუქტურული ფაქტორების გავლენა კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლაზე პოსტსაბჭოთა და აფრიკული დემოკრატიების კონტექსტში.

სადიქ აჰმადის (Sadiq Shafiu Ahmad) კვლევაში – “Investigative and Interpretative Reporting in the Digital Age: Tools and Techniques” – (2024) მთავარი განსახილველი ამბავი „Number 12“-ის ქეისის ანალიზია. ეს შემთხვევა ცხადყოფს, რომ თანამედროვე საგამოძიებო ჟურნალისტიკა ეფუძნება არა მხოლოდ ტრადიციულ წყაროებსა და დოკუმენტურ კვლევას, არამედ ტექნოლოგიურად დახვეწილ მეთოდებს, ფარული კამერების, აუდიოჩანაწერებისა და შენიღბვის გამოყენებას. კვლევა აჩვენებს, რომ ასეთი მეთოდები განსაკუთრებით ეფექტიანია იმ სექტორებში, სადაც კორუფცია სისტემურ და დახურულ ხასიათს ატარებს, როგორცაა სპორტის ინდუსტრია. საქართველოში საგამოძიებო ჟურნალისტიკა აქტიურად იყენებს დოკუმენტურ ანალიზსა და მონაცემთა კვლევას, თუმცა ფარული მეთოდების გამოყენება დაკავშირებულია სამართლებრივ და ეთიკურ დებატებთან. ამ კვლევის მაგალითი აჩვენებს, რომ ძლიერი მტკიცებულებითი ბაზა და ტექნოლოგიური ინოვაციები ზრდის ჟურნალისტური გამოძიების გავლენას და ხელს უწყობს როგორც საზოგადოებრივი ზეწოლის ფორმირებას, ისე ინსტიტუციურ რეაგირებას. შესაბამისად, ნაშრომი ქმნის მნიშვნელოვან თეორიულ და პრაქტიკულ ჩარჩოს იმის გასააზრებლად, თუ როგორ შეიძლება მედიის მიერ ინოვაციური მეთოდების გამოყენებამ გააძლიეროს კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლა.

კორუფცია, როგორც პრობლემა, ავტორიტარული მმართველობის განხილვა და სოციალურ ეკონომიკური დისბალანსის ღრმა ანალიზი შემოგვთავაზა კალე მოენის (Kalle Moene) ნაშრომში „Combating Corruption: Investigative Journalists on the Frontlines” (2019) მოცემული ტექსტი კორუფციის პრობლემას მრავალ კრილში განიხილავს და აერთიანებს ჟურნალისტიკისა და ეკონომიკის პერსპექტივებს. ავტორები მიუთითებენ, რომ კორუფცია მხოლოდ მორალური ან სამართლებრივი პრობლემა არ არის იგი ეკონომიკური სტრუქტურების, ინსტიტუციური სისუსტეების და მმართველობის ხარისხის შედეგია. ეკონომიკური ანალიზი ხსნის, რატომ ჩნდება კორუფციის რისკი, როგორ აზიანებს იგი საზოგადოებრივ კეთილდღეობას და რატომ ვერ უზრუნველყოფენ სახელმწიფოები

ანტიკორუფციული კანონების ეფექტიან აღსრულებას. ამ სტატიაში საგამოძიებო ჟურნალისტიკა წარმოდგენილია როგორც კონტროლის მექანიზმი, რომელიც ავლენს ფარულ ფინანსურ სქემებს და ამცირებს დაუსჯელობის განცდას. ტექსტი განსაკუთრებით უსვამს ხაზს ავტორიტარიზმის, ფინანსური საიდუმლოებისა და ჟურნალისტებისთვის არსებული დაბრკოლებების ზრდას, რაც კიდევ უფრო ამძაფრებს დამოუკიდებელი მედიის მნიშვნელობას. აღნიშნული მიდგომა აქტუალურია საქართველოს შემთხვევაშიც, რადგან მიუხედავად ფორმალურად დემოკრატიული ინსტიტუტების არსებობისა, ხშირად ისმის კითხვები ინსტიტუციური დამოუკიდებლობის, ანგარიშვალდებულებისა და ფინანსური გამჭვირვალობის ხარისხთან დაკავშირებით.

შემდგომ ნაშრომში განხილულია, თუ როგორც შეიძლება ვმართოთ კორუფცია და რა როლი აქვს მედიას ამ საკითხში. რიკ სტეპენჰერსტი (Rick Stapenhurst) წიგნში „The Media’s Role in Curbing Corruption“ (2000) მედიის როლს „კორუფციის კონტროლისა და კარგი მმართველობის განმტკიცების პროცესში, ინსტიტუციურ და სტრუქტურულ ჭრილში განიხილავს. ავტორი ამტკიცებს, რომ მედია ასრულებს ორმაგ ფუნქციას: ერთი მხრივ, იგი ზრდის საზოგადოების ცნობიერებას კორუფციის ბუნებისა და შედეგების შესახებ, ხოლო, მეორე მხრივ, უშუალოდ იძიებს და ამხელს კორუფციულ პრაქტიკებს. კვლევა ხაზს უსვამს იმას, რომ მედიის ეფექტიანობა მჭიდროდ არის დაკავშირებული ინფორმაციის თავისუფალ ხელმისაწვდომობასთან, გამოხატვის თავისუფლებასთან და პროფესიული ეთიკის დაცვასთან. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა იმასაც, თუ როგორ შეუძლია მედიას მოახდინოს გავლენა ოფიციალურ ინსტიტუტებზე, მაგალითად, გამოიწვიოს პარლამენტის ან ანტიკორუფციული ორგანოების რეაგირება და ხელი შეუწყოს საკანონმდებლო ცვლილებებს.

ეს მიდგომა აქტუალურია საქართველოს შემთხვევაშიც, სადაც მედია მნიშვნელოვან როლს ასრულებს საჯარო ინტერესის საკითხების გაშუქებაში და ხშირად ხდება

კორუფციის შესაძლო ფაქტების პირველადი გამომჟღავნებელი. თუმცა, საქართველოს მედიაგარემო ხასიათდება პოლიტიკური პოლარიზაციითა და მფლობელობითი გავლენებით, რაც გავლენას ახდენს რედაქციულ დამოუკიდებლობაზე. ასევე გამოწვევად რჩება ჟურნალისტების უსაფრთხოება და ინფორმაციის სრულყოფილი ხელმისაწვდომობა. ამდენად, ნაშრომში გამოკვეთილი საკითხები, მედიის მფლობელობის ფორმები, პრესის თავისუფლება და ჟურნალისტთა დაცვა, პირდაპირ კავშირშია საქართველოს დემოკრატიული განვითარების ხარისხთან და ანტიკორუფციული მექანიზმების ეფექტიანობასთან.

აშშ-ის მიერ 2022 წელს ჩატარებული სამიტის ღრმა ანალიზია მოცემული მარტინა ჰრვოლოვას (Martina Hrvolova) ნაშრომში *The Anti-Corruption Role of Free Media and Investigative Journalism* (2021). სამიტზე განიხილეს ჟურნალისტური გამოძიების მნიშვნელობა კორუფციული საქმიანობის კვლევის ასპექტში, ეს კვლევა გვაძლევს საინტერესო ინფორმაციებს ერთ-ერთი ზესახელმწიფოს ხედვებისა და პერსპექტივის თაობაზე. ავტორები ამტკიცებენ, რომ ავტორიტარული და არალიბერალური ძალები მიზანმიმართულად ასუსტებენ დამოუკიდებელ მედიას, რადგან იგი წარმოადგენს გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების ძირითად ინსტრუმენტს. დეზინფორმაციის გავრცელება, პოლიტიკური პოლარიზაცია და კორუფციის ზრდა ერთმანეთთან მჭიდროდ არის დაკავშირებული და ქმნის დემოკრატიული ინსტიტუტების ეროზიის რისკს. ამ ფონზე, საერთაშორისო თანამშრომლობა და მედიის ინსტიტუციური მხარდაჭერა განიხილება, როგორც აუცილებელი სტრატეგია დემოკრატიის დაცვისთვის.

ეს არგუმენტები განსაკუთრებით აქტუალურია საქართველოს კონტექსტში. საქართველო ფორმალურად დემოკრატიული სახელმწიფოა, თუმცა პოლიტიკური პოლარიზაცია, დეზინფორმაციული კამპანიები და მედიის მიმართ უნდობლობა სერიოზულ გამოწვევებად რჩება. საგამოძიებო ჟურნალისტიკა საქართველოში ხშირად ხდება კორუფციისა და ძალაუფლების ბოროტად გამოყენების გამოვლენის

წყარო, თუმცა ჟურნალისტები ხანდახან აწყდებიან ზეწოლას, სამართლებრივ დავებსა და უსაფრთხოების რისკებს. შესაბამისად, ტექსტში გამოკვეთილი მტკიცებულებებისა და წყაროების საჭიროება, მედიის მხარდაჭერა, იურიდიული დაცვა და პროფესიული გაძლიერება, პირდაპირ უკავშირდება საქართველოს დემოკრატიული განვითარების პერსპექტივას.

ჩვენ მიერ მიმოხილული ლიტერატურა აჩვენებს, რომ მედიის თავისუფლება არ არის მხოლოდ სიტყვის თავისუფლების საკითხი, იგი წარმოადგენს სისტემურ მექანიზმს, რომელიც ზღუდავს კორუფციას და ამცირებს ავტორიტარული ტენდენციების გაძლიერების შესაძლებლობას. საქართველოს შემთხვევაში, ძლიერი და დამოუკიდებელი მედიის არსებობა კრიტიკულად მნიშვნელოვანია როგორც შიდა დემოკრატიული სტაბილურობისთვის, ისე ქვეყნის ევროპული ინტეგრაციის პროცესში ნდობის გასაძლიერებლად.

განხილული სტატიების ანალიზმა შესაძლებლობა მოგვცა კორუფციისა და მედიის ურთიერთობის საკითხი დაგვეჩვენა მრავალმხრივ და შედარებით ჭრილში. სხვადასხვა ქვეყნის მაგალითმა აჩვენა, რომ საგამოძიებო ჟურნალისტიკა არა მხოლოდ კორუფციის გამოვლენის ინსტრუმენტია, არამედ იგი მჭიდროდ არის დაკავშირებული პოლიტიკურ გარემოსთან, მედიის მფლობელობის სტრუქტურასთან, ეკონომიკურ ფაქტორებთან და დემოკრატიული ინსტიტუტების სიმტკიცესთან. ამ ნაშრომებმა დაგვანახა, რომ კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლა მოითხოვს როგორც პროფესიონალურ და დაცულ ჟურნალისტურ საქმიანობას, ისე ინსტიტუციურ მხარდაჭერასა და სტრუქტურულ რეფორმებს.

- **საკითხის ისტორიისთვის**

17 ოქტომბერს გაიჩხრიკა ირაკლი ღარიბაშვილის, გრიგოლ ლილუაშვილის, ოთარ ფარცხალაძის, რომეო მიქაუტაძის, მიხეილ ჩოხელის, ვანო და თორნიკე პარკაულების, სანდრო ლილუაშვილის და მათი ოჯახის წევრების 24 ბინა და

საცხოვრებელი სახლები. სახელმწიფო უსაფრთხოების სამინისტროს ცნობით¹ (2025 წლის 19 ოქტომბერი) სხვადასხვა საცხოვრებელი ადგილიდან ამოღებული იქნა ნაღდი ფული, საერთო ჯამში 7 002 200 აშშ დოლარისა და 136 000 ლარის ოდენობით, 198 ერთეული ძვირფასი ნაკეთობები, ოქროულობა, ნახატები, დოკუმენტაციები და მობილური ტელეფონები. საქართველოს პროკურატურის ინფორმაციის თანახმად², კანონის მიხედვით, ირაკლი ღარიბაშვილს თანამდებობაზე ყოფნისას ეკრძალებოდა ნებისმიერი ტიპის ბიზნესსაქმიანობაში მონაწილეობა და თანამდებობრივი შემოსავლის გარდა, სხვა ანაზღაურების მიღება. მიუხედავად ამისა, ირაკლი ღარიბაშვილი ფარულად ეწეოდა სხვადასხვა ტიპის ბიზნესსაქმიანობას და იღებდა განსაკუთრებით დიდი ოდენობით არალეგალურ შემოსავლებს, მათ შორის, ფლობდა ღვინის ბიზნესს, რომელიც ფარულად მამის სახელზე ჰქონდა გაფორმებული. ყოფილი პრემიერ-მინისტრი არალეგალურ შემოსავლებს ასაღებდა საჩუქრებად და არ შეჰქონდა ყოველწლიურ დეკლარაციებში. მაგალითად, 2024-25 წლებში მან შეიძინა 463 630 ლარის ოდენობის 2 ავტომობილი და ბიზნესის 100%-იანი წილი, რომელიც გააფორმა ახლობლის სახელზე, უშუალოდ მის ბინაში კი აღმოჩენილი იქნა 6 500 000 აშშ დოლარი³.

ირაკლი ღარიბაშვილმა ბრალი აღიარა 2025 წლის 24 ოქტომბერს და მოსამართლემ 1 მილიონი ლარის ოდენობის არასაკატიმრო გირაო შეუფარდა. პროცესი უნდა ჩანიშნულიყო 12 თებერვალს, თუმცა მოულოდნელად, 1 თვით ადრე, 12 იანვარს ჩაინიშნა, სადაც მან დუმილი ბრალის აღიარებით დაარღვია და სასამართლო

¹ “ ჩხრეკა ღარიბაშვილის სახლში” 2025 წლის 19 ოქტომბერი
წყარო- <https://www.youtube.com/watch?v=iZ65qHXNpM0>

² წყარო- <https://youtu.be/Ex0HMz17mLs?si=e69BGUoQRCodki3P>

³ წყარო- <https://www.radiotavisupleba.ge/a/33563490.html>

დარბაზშივე დააკავეს. სისხლის სამართლის კოდექსის 194-ე მუხლის მესამე ნაწილით სასჯელის ზომად 5 წლით თავისუფლების აღკვეთა განესაზღვრა⁴.

სწორედ ეს შემთხვევა გვაძლევს იმის თქმის საშუალებას, რომ საქართველოში ელიტური კორუფცია ძალიან აქტუალური თემაა, ასევე მნიშვნელოვანია დეკლარაციების კვლევა, თუ როგორ, რა გზებით ცდილობენ მაღალჩინოსნები დამაღონ რეალური ქონება, რა ხერხებს იყენებენ იმისთვის, რომ ლეგალური გახადონ რეალურად არალეგალური ქონება, რა გზებით იმალება ელიტური კორუფცია ქვეყანაში და როგორ რეაგირებს მასზე ქართული მედია. სწორედ ირაკლი ღარიბაშვილის ამ მაგალითით შეგვიძლია გამოვიკვლიოთ ეს გზები და გაეცეს იმ კითხვებს პასუხი, რომელიც საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვანი და საინტერესოა.

⁴ წყარო- <https://formulanews.ge/News/131057>

2. კვლევის ჩარჩო

კორუფციის გამოვლინების ჟურნალისტური ხერხების კვლევა მოგვცემს საშუალებას ნათელი გახდეს, თუ რა გზებს მიმართავენ ჟურნალისტები მაშინ, როდესაც საქმე ელიტურ კორუფციას ეხება. წინამდებარე ნაშრომში განსაკუთრებული ხაზგასმა ექნება ირაკლი ღარიბაშვილის კორუფციის საქმეს, თუ რა გზებით გამოიძიეს ჟურნალისტებმა ეს კონკრეტული თემა, რა დაბრკოლებები შეხვდათ, რა ტიპის ინფორმაციას აწვდიდნენ საზოგადოებას, ფლობდნენ თუ არა საჯარო ინფორმაციის გარდა რაიმე სხვა, გასაიდუმლოებულ ამბებს, რისი დახმარებითაც შეძლეს საქმის ბოლომდე გამოძიება. ამ შემთხვევის ანალიზი დაგვანახებს კონკრეტულ სურათს და მოგვცემს საშუალებას, ვიკვლიოთ ჟურნალისტური გამოძიების ხერხები, რადგანაც თემა არის აქტუალური, მასშტაბური და აქვს საზოგადოების მაღალი ინტერესი. კვლევა ეხება ირაკლი ღარიბაშვილის საქმის გაშუქებას გამომძიებელი ჟურნალისტების მიერ. ირაკლი ღარიბაშვილის საქმე ოქტომბერში დაიწყო, თუმცა თემა დაახლოებით 3 თვის განმავლობაში არ კარგავდა აქტუალობას, რადგან ღარიბაშვილის საბოლოო განაჩენის გამოტანამდე ტარდებოდა სხვადასხვა საგამომძიებო ღონისძიებები, ჟურნალისტები კი თითოეულ პროცესში ჩართულები იყვნენ. პერიოდულად კეთდებოდა სიუჟეტები, ჟურნალისტური ნაშრომები, ხოლო ახალ ამბებში ეს კონკრეტული შემთხვევა მთავარ თემად შუქდებოდა. სწორედ ეს ფონი გვაძლევს იმის თქმის უფლებას, რომ აღნიშნული შემთხვევა დაგვეხმარება ჟურნალისტური ხერხების ძირფესვიან კვლევაში.

- **კვლევის დიზაინი**

ნაშრომის საკვლევ ობიექტს წარმოადგენს ჟურნალისტური გამოძიების მეთოდებისა და პრაქტიკული ხერხების გამოყენება კორუფციის შესაძლო ფაქტების კვლევის პროცესში. აღებულია 2025 წლის ოქტომბრიდან იანვრის ჩათვლით პერიოდში ირაკლი ღარიბაშვილის საქმეზე მედიაგაშუქებისა და საზოგადოებრივი ინტერესის

მაგალითი. კვლევა ყურადღებას ამახვილებს იმ ჟურნალისტურ ტექნიკებზე, რომლებიც გამოიყენება ინფორმაციის მოძიების, წყაროების გადამოწმების, დოკუმენტური მასალის ანალიზისა და საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვანი ფაქტების წარმოსაჩენად.

კვლევა ეფუძნება შერეულ მეთოდოლოგიას, რომელიც აერთიანებს თვისებრივ კონტენტ-ანალიზსა და ნახევრად სტრუქტურირებულ სიდრმისეულ ინტერვიუებს.

საკვლევ ერთეულს წარმოადგენს კონკრეტული ჟურნალისტური მასალები, საგამომიებო სატელევიზიო სიუჟეტები, ოფიციალური განცხადებები და საჯაროდ ხელმისაწვდომი დოკუმენტები, რომლებიც ირაკლი ღარიბაშვილის საქმესთან დაკავშირებულ შესაძლო კორუფციულ საკითხებს ეხება. კვლევის ფარგლებში გაანალიზდება, თუ როგორ იყენებენ ჟურნალისტები სხვადასხვა საგამომიებო ხერხს ინფორმაციის მოპოვებისა და ფაქტების დასადასტურებლად.

საკვლევ პერიოდად შეირჩა 2025 წლის ოქტომბრიდან იანვრამდე პერიოდი, რადგან ღარიბაშვილის საქმის პერიოდის ათვლა იწყება ოქტომბრიდან, როდესაც ყოფილი პრემიერ-მინისტრის სახლის ჩხრეკის ფაქტმა მედიის ყურადღება მიიპყრო, ხოლო დასასრულს წარმოადგენს იანვარი, როდესაც მას 5 წლიანი პატიმრობა შეეფარდა. შესაბამისად, ამ პერიოდში ტელემედიას ჰქონდა რეალური საფუძველი, აქტიურად გაეშუქებინა კორუფციული თემატიკა.

საინფორმაციო მასალის ანალიზისთვის შეირჩა ორი მკვეთრად განსხვავებული სარედაქციო პოლიტიკის მქონე ტელეკომპანია: „რუსთავი 2“ და „ტვ პირველი“. ამ ორი არხის შედარება საშუალებას გვაძლევს, დავინახოთ, თუ როგორ მოქმედებს ტელევიზიის პოლიტიკური პოზიცია კორუფციული ფაქტების გაშუქების ხარისხსა და გამოყენებულ ჟურნალისტურ ხერხებზე.

კვლევისთვის საბოლოოდ შეირჩა 6 საინფორმაციო სიუჟეტი, საიდანაც 4 ეკუთვნის „ტვ პირველს“, ხოლო 2 „რუსთავი 2“-ს. შერჩეული მასალის რაოდენობრივი დისბალანსი ასახავს რეალურ სურათს, რომ „ტვ პირველის“ შემთხვევაში, როგორც კრიტიკული მედიის, თემისადმი ინტერესი მაღალი იყო, რაც აისახა კიდეც სიუჟეტების რაოდენობაზე.

„რუსთავი 2“-ის ეთერში კი ამ თემაზე მასალების დეფიციტი დაფიქსირდა, რის გამოც მხოლოდ 2 სიუჟეტის შერჩევა გახდა შესაძლებელი. არსებული სარედაქციო პოლიტიკის პირობებში, ტელეკომპანიის ინტერესებში არ შედის მმართველი გუნდის კორუფციულ საქმეებში სიღრმისეული გამოძიება, აღსანიშნავია ისიც, რომ ხელმისაწვდომი ეს ორი სიუჟეტიც არ გამოირჩეოდა ღრმა, ანალიტიკური ჟურნალისტური გამოძიებით და უფრო მეტად ზედაპირული გაშუქებით შემოიფარგლებოდა. ამრიგად, შერჩეული 6 სიუჟეტი სრულად წარმოაჩენს იმ განსხვავებულ მიდგომებსა და ჟურნალისტურ ხერხებს, რომლებსაც ეს ორი ტელეკომპანია კორუფციის გაშუქებისას იყენებს.

ნაშრომის ჰიპოთეზა წარმოადგენს დაშვებას, რომ ირაკლი ღარიბაშვილის საქმის შესწავლისას „რუსთავი 2-ის“ და „ტვ პირველის“ საგამოძიებო ჯგუფების მიერ გამოყენებული ძირითადი ხერხები ეფუძნებოდა ჟურნალისტური გამოძიების ძირითად ინსტრუმენტებს: საჯარო დოკუმენტების ანალიზს, ღია მონაცემთა ბაზების გამოყენებას, ვიზუალური მტკიცებულებებსა და მონაცემთა შედარებითი ანალიზს. ჟურნალისტების მიერ კორუფციის იდენტიფიცირება მოხდა არსებული საჯარო დეკლარაციების, არაოფიციალური ხარჯებისა და აქტივების კვლევით. ეს ხერხები კი ჟურნალისტური გამოძიების ყველაზე ეფექტური მეთოდებია.

ჰიპოთეზის დასამტკიცებლად ჩამოყალიბდა საკვლევი კითხვები, რომელიც დაგვეხმარება თემის მეტად გაშლასა და გარკვევაში:

- 1) რა მნიშვნელობა აქვს ჟურნალისტურ გამოძიებას კორუფციის შესაძლო ფაქტების გამოვლენის პროცესში?
- 2) როგორ გამოიყენებოდა საგამოძიებო ჟურნალისტიკის ინსტრუმენტები ირაკლი ღარიბაშვილის საქმესთან დაკავშირებული ინფორმაციის მოძიებისა და გადამოწმების პროცესში?
- 3) რა ტიპის წყაროებს ეყრდნობოდნენ ჟურნალისტები აღნიშნული საქმის გაშუქებისას და რამდენად სანდო იყო ეს წყაროები?
- 4) რა როლი შეასრულა საჯარო დოკუმენტებისა და ოფიციალური ინფორმაციის ანალიზმა ჟურნალისტურ გამოძიებაში?
- 5) რა გამოწვევებისა და დაბრკოლებების წინაშე დგანან ჟურნალისტები კორუფციული საკითხების გამოძიებისას საქართველოში?
- 6) რა სხვაობა იყო ვიზუალური დოკუმენტაციის თვალსაზრისით ამ ორ არხს შორის?
- 7) რამდენად უზრუნველყოფს ქართული მედია ფაქტების ობიექტურ და ეთიკურ გაშუქებას მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესის მქონე საქმეების დროს?
- 8) რა მსგავსებები და განსხვავებები იკვეთება სხვადასხვა მედიასაშუალების მიერ ირაკლი ღარიბაშვილის საქმის გაშუქებისას?

აქ ჩამოთვლილ საკვლევ კითხვებზე პასუხის გასაცემად გამოვიყენე კონტენტ-ანალიზის მეთოდი, როგორც რაოდენობრივი, ისე – თვისებრივი. ასევე ჩავატარე არასტრუქტურირებული სიღრმისეული ინტერვიუები რამდენიმე გამომძიებელ ჟურნალისტთან და ექსპერტთან, რომლებმაც გამიზიარეს თავიანთი გამოცდილება და შეხედულებები ამ თემის კვლევისას.

კონტენტ-ანალიზით დავაკვირდი, თუ რა მიდგომები გამოიყენეს საქმის გამოძიებისას, რა სახის დოკუმენტური და ვიზუალური მასალები გამოიყენეს, განვიხილე სიუჟეტის ტექსტი – რამდენად ობიექტურად ან სამართლიანად იყო

გაშუქებული, რამდენად ჯდებათ ეთიკის სტანდარტებსა თუ ნორმებში. ასევე შევისწავლე სამართლებრივი ასპექტები – დავაკვირდი, რამდენად დაიცვა ბალანსი ამ ორმა მედიამ საზოგადოებრივ ინტერესსა და სამართლებრივ ნორმებს შორის.

სიღრმისეულმა ინტერვიუებმა დამატებით დაგვანახა, რა გამოწვევებისა და დაბრკოლებების წინაშე დგანან ჟურნალისტები კორუფციული საკითხების გამოძიებისას საქართველოში.

კვლევის შეზღუდვად შეიძლება ჩაითვალოს, რომ არ გაკეთებულა სოციალური მედიის ანალიზი, რადგანაც სოციალური პლატფორმები ძირითადად გამოიყენება ტელეეთერში უკვე გასული მასალის მეტად გასავრცელებლად.

„რუსთავი 2“-ისა და „ტვ პირველის“ მიერ სოციალურ ქსელებში ატვირთული საინფორმაციო თუ საგამოძიებო მასალები შინაარსობრივად, სტრუქტურულად და ვიზუალურად ზუსტად იმეორებს სატელევიზიო ბადეში გაშვებულ ვერსიებს. შესაბამისად, მათ სოცმედიაში ხელახალი ანალიზი არ შემოიტანდა ახალ თვისებრივ მონაცემებს. ვინაიდან ნაშრომის საკვლევ საგანს წარმოადგენს უშუალოდ ტელემედიის ჟურნალისტური ხერხები, აქცენტი გაკეთდა მთავარ წყაროზე-სატელევიზიო ეთერზე. სოციალურ მედიას აქვს თავისი სპეციფიკა, მაგალითად, მაყურებლის კომენტარები, ინტერაქცია, გაზიარებების რაოდენობა, რაც აუდიტორიის რეაქციის კვლევის საგანია და არა თავად კორუფციის გაშუქების ჟურნალისტური ტექნიკისა.

ამრიგად, სატელევიზიო სიუჟეტების ანალიზი სრულად და ამომწურავად მოიცავს იმ ჟურნალისტურ მასალებს, რაც ამავდროულად სოცმედიაშიც არის ხელმისაწვდომი, ხოლო მათი ცალკე გამოყოფა კვლევის საბოლოო შედეგებზე გავლენას არ მოახდენდა.

ასევე შეზღუდვად მივიჩმნევთ იმასაც, რომ, მიუხედავად მცდელობისა, ინტერვიუზე უარი განაცხადეს „რუსთავი ორის“ გამომძიებელმა ჟურნალისტებმა. თუმცა,

მიგვაჩნია, რომ მიუკერძოებელ ექსპერტებთან ინტერვიუმ მაინც შეეძნა კვლევის შედეგების რელევანტურობის სურათი.

3. ძირითადი ნაწილი

3.1. კონტენტ-ანალიზი

2025 წლის ოქტომბრიდან იანვრის ჩათვლით პერიოდში, ირაკლი ღარიბაშვილზე განვითარებული მოვლენების შესწავლა თვისებრივი კონტენტ-ანალიზის მეთოდით მკაფიოდ აჩვენებს, თუ როგორ შუქდება ქართულ მედიასივრცეში ელიტური კორუფცია. კვლევის ფარგლებში განვიხილე ტელეკომპანია „ტვ პირველის“ 4 სიუჟეტი და „რუსთავი 2“-ის 2 რეპორტაჟი. დროის ეს ქრონოლოგიური ჩარჩო შერჩეულ იქნა იმ მიზნით, რომ მოგვეცვა თემის დასაწყისი, ჩხრეკისა და დაკავებების პირველადი ფაზა ოქტომბერში და ასევე სასამართლო პროცესებისა და დაკავების ეტაპები იანვრის თვეში. კვლევისას დავაკვირდი და გამოვიკვლიე გადაცემების წამყვანების ტექსტები, შინაარსობრივი მხარე, გამოყენებული საინფორმაციო წყაროების სისწორე და მრავალფეროვნება, სიუჟეტების ვიზუალური გაფორმება, გრაფიკები და ფოტოები. მიღებული შედეგები აჩვენებს, რომ ერთი და იმავე ფაქტის გაშუქებას ორივე არხი რადიკალურად განსხვავებული რაკურსით ახერხებს.

კვლევისთვის შემუშავდა კოდირების ანკეტა, რომლის მიხედვითაც გაანალიზდა: არაოფიციალური და ოფიციალური წყაროები, ავტორის/წამყვანის ტექსტის მიმართება ვიზუალიზაციასთან (დოკუმენტი/გრაფიკა/ვიდეო) და განისაზღვრა კორუფციის ჩარჩო - პირდაპირი/ირიბი (იხ. ცხრილი N1);

ცხრილი N1

სიუჟეტის დასახელება	არაოფიციალური და ოფიციალური წყაროები	ავტორის/წამყვანის ტექსტის მიმართება ვიზუალიზაციასთან (დოკუმენტი/გრაფიკა/ვიდეო)	კორუფციის ჩარჩო - პირდაპირი/ირიბი;
„ტვ პირველი“- „ვის სახლებში ეძებდნენ გადამალულ მილიონებს „	ოფიციალური: ქონებრივი დეკლარაცია, საჯარო რეესტრის ამონაწერი. არაოფიციალური: ანონიმური წყარო	წამყვანის ტექსტს თან ახლავს კადრები დრონიდან (ქონების), დოკუმენტების გრაფიკული წითელი ხაზებით მონიშნული ციფრები.	პირდაპირი: აქცენტი კეთდება თანამდებობის ბოროტად გამოყენებასა და უკანონო გამდიდრებაზე.
რუსთავი2 – „ ჩხრეკა ყოფილ მაღალჩინოსანთა სახლშებში“	ოფიციალური: მხოლოდ ოფიციალური პირების ციტატები და სამართალდამცავების განმარტებები. არაოფიციალური: საერთოდ არ არის გამოყენებული.	ნეიტრალური/ზედაპირული: წამყვანის ტექსტი მშრალია. ვიზუალურად გამოიყენება საპარლამენტო კომენტარების სინქრონები და სახელმწიფო უწყების შენობის გარე კადრები.	ირიბი: საკითხი შეფუთულია არა როგორც დადასტურებული კორუფცია, არამედ როგორც "მიმდინარე სამართლებრივი პროცედურა" ან "პოლიტიკური სპეკულაცია"
„ტვ პირველი“- „როგორ იპარავდნენ მილიონებს „	ოფიციალური: პროკურატურის ბრიფინგის ჩანაწერი. სასამართლო კულუარებიდან მიღებული ინფორმაცია, დამოუკიდებელი იურისტების აზრი	ტექსტი მიყვება მოვლენების განვითარებას, ვიზუალურად გამოიყენება დაკავების მომენტის საარქივო კადრები, გამოყენებულია დოკუმენტების ვიზუალიზაცია და გრაფიკები	პირდაპირი: კორუფციის, როგორც სისტემური პრობლემის წარმოჩენა.
„რუსთავი2“ „ ირაკლი ლარიბაშვილის საქმე“	ოფიციალური: სახელმწიფო აუდიტის ან საგამოძიებო უწყების დასკვნა, მმართველი პარტიის სპიკერები. არაოფიციალური: არ ფიქსირდება.	ვიზუალი არ სთავაზობს მაყურებელს სიდრმისეულ ანალიზს; ეკრანზე ჩანს მხოლოდ ბრიფინგის სტანდარტული კადრები ან ზოგადი ვიდეომასალა საქმის ფიგურანტებზე.	ირიბი: აქცენტი გადატანილია იმაზე, რომ "სახელმწიფო თავად ებრძვის გადაცდომებს" და არა სისტემურ კორუფციაზე.

ტვ პირველი „ რას შეეწირა ირაკლი ღარიბაშვილი „	ოფიციალური: ნათესავების კომპანიების სახელმწიფო ტენდერებში გამარჯვების სტატისტიკა. არაოფიციალური: ოპოზიციონერი ლიდერების შეფასებები	ხდება ოფიციალური დოკუმენტების (ტენდერების) ჩვენება და პარალელურად ნათესავების მდიდრული ცხოვრების ამსახველი სოც. ქსელის ფოტოების გრაფიკები	პირდაპირი :ნეპოტიზმი, ინტერესთა კონფლიქტი.
ტვ პირველი - „ ირაკლი ღარიბაშვილი დაკავებულია“	ოფიციალური: სასამართლო განჩინება, ადვოკატების კომენტარები. არაოფიციალური: ოპოზიციის ლიდერების კომენტარები	ეთერში ჩნდება სქემები ("ინფოგრაფიკა"), თუ როგორ მომრაობდა ფული ფიქტიური კომპანიების გავლით.	პირდაპირი კორუფცია: კონკრეტული სისხლის სამართლის დანაშაული

კოდირების ანკეტის საფუძველზე ჩატარებულმა თვისებრივმა და რაოდენობრივმა ანალიზმა გამოკვეთა მკვეთრი სხვაობა ტელეკომპანიების „ტვ პირველისა“ და „რუსთავი 2“-ის სარედაქციო პოლიტიკასა და გაშუქების მეთოდოლოგიაში. ექვსი შერჩეული სიუჟეტის შესწავლამ აჩვენა, რომ განსხვავება ვლინდება როგორც გამოყენებულ წყაროებში, ისე კორუფციის ჩარჩოების მინიჭებასა და ვიზუალური მტკიცებულებების არჩევანში.

„ტვ პირველი“ აქტიურად იყენებს როგორც ოფიციალურ (დეკლარაციები, რეესტრის ამონაწერები), ისე არაოფიციალურ, ანონიმურ წყაროებს (გასაიდუმლოებული წყაროები, მეზობლები, დაზარალებული ბიზნესმენები). ეს არხს საშუალებას აძლევს, პროცესი აწარმოოს პირდაპირი კორუფციის ჩარჩოში, საკითხი დასვას არა როგორც ცალკეული ბიუროკრატიული გადაცდომა, არამედ როგორც სისტემური დანაშაული და უკანონო გამდიდრება.

„რუსთავი 2“ ავლენს წყაროების მკაცრ შეზღუდვას და ეყრდნობა მხოლოდ ოფიციალურ, სახელმწიფო წყაროებს (2025.10.26) (პროკურატურის ბრიფინგები, უმრავლესობის დეპუტატების კომენტარები). არხი მიმართავს ირიბი კორუფციის მიმართულებას . თემატიკა განიხილება ნეიტრალურ კონტექსტში, სადაც აქცენტი

გადატანილია გამოძიების მიმდინარეობის მშრალ ფაქტებზე და არა მმართველი ელიტის პასუხისმგებლობაზე.

კვლევამ აჩვენა, რომ ჟურნალისტური ტექსტის ვიზუალური კომპონენტებით განმტკიცება ერთ-ერთი მთავარი იარაღია მაყურებლისთვის კორუფციის რეალურობის დასამტკიცებლად. არხებს შორის აქაც გამოიკვეთა სრულიად განსხვავებული მიდგომები, „ტვ პირველის“ შემთხვევაში, ხშირია დრონით გადაღებული კადრები, არაგონივრული სიმდიდრისა და ქონების საილუსტრაციოდ,

რთული დოკუმენტები გრაფიკულად გამოაქვთ და საკვანძო ადგილებს წითელი ხაზით ნიშნავენ, რადგან საზოადოებისთვის მეტად გასაგები იყოს. რაც შეეხება „რუსთავი2“ ტელეკომპანია უარს ამბობს მამხილებელ ვიზუალურ ხერხებზე. მტკიცებულებების სახით არ გვხვდება დოკუმენტების სიღრმისეული გრაფიკული ანალიზი.

ვიდეომასალები ძირითადად შედგება სახელმწიფო უწყებების შენობების გარე ხედების კადრებისგან (19 ოქტომბერი 2025) და ოფიციალური პირების პრესკონფერენციების სტანდარტული ჩანაწერებისგან. ვიზუალური მხარე აქ ემსახურება ტექსტის მექანიკურ გაფორმებას და არა ჟურნალისტის მიერ ახალი, დამოუკიდებელი მტკიცებულებების მოპოვების დემონსტრირებას.

ამრიგად, კოდირების ანკეტამ დაადასტურა, რომ „ტვ პირველის“ შემთხვევაში ვიზუალიზაცია (დიაგრამები, დრონის კადრები) მუშაობს როგორც მტკიცებულება და კორუფციის მხილების პირველადი წყარო, ხოლო „რუსთავი 2“-ის შემთხვევაში იგივე ინსტრუმენტები დაყვანილია მინიმუმამდე და ატარებს მხოლოდ შემეცნებით, საინფორმაციო, პასიურ ხასიათს, რაც უშუალოდ უკავშირდება არხის სარედაქციო თავშეკავებას აღნიშნულ პოლიტიკურ თემასთან მიმართებით.

ტელეკომპანია „რუსთავი 2“-ის PS-ის წამყვანები მაქსიმალურად არიდებენ თავს ისეთ ტექსტებს, რომლებიც მმართველ გუნდს ან ყოფილ პრემიერ-მინისტრს

უხერხულ მდგომარეობაში ჩააყენებდა. თავად სიუჟეტებშიც აქცენტი გადატანილია გამოძიების ეფექტურობაზე, ჩხრეკისა და თანხის ამოღების მშრალ მონაცემებზე და არა თავად კორუფციის ფაქტის სისტემურ სიმძიმეზე(19 ოქტომბერი 2025) პროცესი მიწოდებულია როგორც სახელმწიფოს წარმატებული, რუტინული, ანტიკორუფციული ოპერაცია, რაც ემსახურება ნარატივს, თითქოს კანონი ყველასთვის ერთია. ამ მიდგომას ამყარებს საინფორმაციო წყაროების შერჩევა, სადაც არხი თითქმის სრულად ეყრდნობოდა პროკურატურის, სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურისა და მმართველი პარტიის ლიდერების ოფიციალურ განცხადებებს, ხოლო დაცვის მხარის ან კრიტიკული აზრის დაფიქსირება მინიმუმამდეა დაყვანილი, რაც აშკარად არღვევს წყაროების მრავალფეროვნებისა და ბალანსის სტანდარტს.

ვიზუალურ ნაწილშიც „რუსთავი 2“ ძირითადად სასამართლო დარბაზის კადრებითა თუ სახელმწიფო უწყებების ბრიფინგებით შემოიფარგლება. მიუხედავად იმისა, რომ არხი აქტიურად აჩვენებს ამოღებული ნაღდი ფულისა და ძვირფასეულობის ფოტოებს, რაც სიუჟეტს მყარ დოკუმენტურ საფუძველს უქმნის, აქ ნაკლებობა იყო დოკუმენტებისა, მათ არ ჰქონდათ გამოტანილი საკმარისი რაოდენობით დეკლარაციების, ოფიციალური საბუთებისა და მნიშვნელოვანი დოკუმენტების გრაფიკები, რაც თემას მეტად დამაჯერებელს და გასაგებს გახდიდა საზოგადოებისთვის (2025.10.26)

ამ მიდგომის საპირისპიროდ, ტელეკომპანია „ტვ პირველი“ ხუთივე სიუჟეტში ავლენს მკვეთრად გამოხატულ ოპოზიციურ სარედაქციო პოლიტიკას, წამყვანებისა და ჟურნალისტების ტექსტები გამოირჩევა წინასწარი სუბიექტური შეფასებებით.

სიუჟეტები საგამოძიებო ჟურნალისტიკის სტილშია აგებული და ორიენტირებულია კორუფციის წარმოჩენაზე. რაც შეეხება ვიზუალურ მხარეს, სიუჟეტები დატვირთულია ფოტო თუ ვიდეო მასალებით, გარდა ამისა, დოკუმენტებისა და ფინანსური სქემების საილუსტრაციოდ, გამოყენებულია გრაფიკა, ეკრანზე

ხაზგასმული ციტატები და ციფრები, რაც მაყურებლისთვის ბევრად თვალსაჩინოს ხდის თემას (12 იანვარი 2026)

ამრიგად, ორივე ტელეკომპანიის მიერ მომზადებული მასალების თვისებრივი ანალიზი ადასტურებს, რომ პოლარიზებულ გარემოში ობიექტურობის ხარისხი თანაბრად დაბალია, თუმცა ეს მიკერძოება სხვადასხვა ფორმით ვლინდება. თუ „რუსთავი 2“ ახდენს პროცესის ხელოვნურ შერბილებას და მმართველი გუნდის ინტერესების დაცვას, „ტვ პირველი“ პირიქით, მოვლენებს მაქსიმალურად ცხადად და პოლიტიკურ ჭრილში აჩვენებს. კვლევით დადგინდა, რომ ორივე ტელევიზია ირაკლი ღარიბაშვილის კორუფციის თემას აშუქებდა ინტენსიურად, თუმცა ორივე სხვადასხვა ასპექტით ცდილობდა დაენახებინა საზოგადოებისთვის.

თვისებრივ ანალიზთან ერთად, კვლევაში დავადგინეთ გაშუქების ტონალობაც. დავითვალეთ კონკრეტული საკვანძო სიტყვები, რამაც გვიჩვენა რამდენად ნეიტრალურად ან მიკერძოებულად შუქდებოდა ჩვენ მიერ შერჩეული საკვლევი შემთხვევა (იხ. ცხრილი N1). ტელეარხების მიერ გამოყენებული ლექსიკა კარგად გამოხატავს, თუ როგორ ცდილობს მედია მაყურებლის აზრის ფორმირებას და ამბის მიწოდებას.

სიუჟეტის ავტორის მიერ გამოყენებული სიტყვები	რუსთავი 2	ტვ პირველი
კორუფცია	8	27
ღარიბაშვილი	12	19
ხელისუფლება	5	15
ჩხრეკა	10	18
დაკავება	13	9
პატიმრობა	8	11
ციხე	10	8
დუმილი	8	14
კორუფცია	6	35
ქონება	7	33
ძვირადღირებული	5	25
დეკლარაცია	5	17

მილიონი ლარი	4	19
--------------	---	----

როგორც მოცემული ცხრილიდან ჩანს, ორ ტელეარხს შორის არსებობს განსხვავება ინფორმაციის მიწოდების კუთხით. მონაცემები ამტკიცებს, რომ ტელეკომპანია „რუსთავი 2“ იყენებს მხოლოდ ოფიციალურ, შაბლონურ ან იურიდიულ სიტყვებს, მაგალითად: ჩხრეკა, დაკავება, პატიმრობა და სხვ. ამის მიზანია, რომ მაყურებელმა საქმე აღიქვას როგორც ჩვეულებრივი სამართლებრივი პროცესი, დაიკარგოს სიმწვავე და ხელისუფლების იმიჯი არ შეილახოს. ამის საპირისპიროდ, ტელეკომპანია „ტვ პირველი“ აქცენტს აკეთებს მწვავე, კრიტიკულ სიტყვებზე. მაგალითად, სიტყვა „კორუფცია“ „ტვ პირველმა“ 35-ჯერ გამოიყენა, „რუსთავი2“-მა კი 6-ჯერ. ეს აშკარად მიანიშნებს, რომ „რუსთავი2“ ცდილობს თემა ზედაპირულად განიხილოს და დაანახოს საზოგადოებას, თითქოს კორუფცია სისტემური პრობლემა არაა. იგივეს თქმა შეიძლება სიტყვა „ხელისუფლებაზეც“, „რუსთავი2“-მა სიტყვა გამოიყენა 5-ჯერ „ტვ პირველმა“ კი 15-ჯერ, ამით შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ორივე არხი სხვადასხვა პოლიტიკურ მხარესაა, „რუსთავი ორს“ არ უნდა მმართველი პარტიის აუგად მოხსენიება, „ტვ პირველი“ კი ცდილობს ხელისუფლებისა და მისი წარმომადგენლების საქმეების ფარდის ახდას. ორივე არხს სხვადასხვა მიზანი აქვს, აშკარად იკვეთება პოლიტიკური პოლარიზება, რომელიც ნებისმიერი თემის გაშუქებისას იგრძნობა. ანალიზმა მკაფიოდ აჩვენა, რომ ყოფილი პრემიერ-მინისტრის, ირაკლი ღარიბაშვილის მიმართ არსებული კორუფციული ბრალდებებისა და საგამოძიებო პროცესების გაშუქებისას, ტელეკომპანიების ტონალობა და ხელისუფლებისადმი დამოკიდებულება რადიკალურად განსხვავებული, პოლარიზებული აღმოჩნდა. ეს სხვაობა პირდაპირ კავშირშია არხების სარედაქციო პოლიტიკასთან .

„ტვ პირველის“ მიერ მომზადებულ ოთხივე სიუჟეტში წამყვანი ხაზია ხელისუფლების მიმართ მკვეთრად კრიტიკული და ნეგატიური ტონალობა.

ჟურნალისტური ტექსტები, კადრები და რესპონდენტების შერჩევის პრინციპი მიმართულია იქითკენ, რომ ირაკლი ღარიბაშვილის გარშემო არსებული სკანდალი წარმოჩნდეს როგორც მმართველი გუნდის სისტემური პრობლემა. კორუფცია აქ განხილულია არა როგორც ინდივიდუალური გადაცდომა, არამედ როგორც მმართველი პარტიის პოლიტიკური ნების ნაწილი. არხი აქცენტს აკეთებს იმაზე, რომ პასუხისმგებლობა ეკისრება სახელისუფლებო პირებს, რაც მაყურებელში ხელისუფლების მიმართ უარყოფით განწყობას აყალიბებს.

სრულიად საპირისპირო სურათს ვხედავთ „რუსთავი 2“-ის ორ სიუჟეტში, სადაც გაშუქების ტონალობა ხელისუფლების მიმართ პოზიტიურია. არხი ერიდება მმართველი პარტიის პოლიტიკურ პასუხისმგებლობაზე საუბარს. იანვრის დაკავებების ფაქტიც კი შეფუთულია არა როგორც ხელისუფლების მარცხი ან სისტემური კორუფციის მხილება, არამედ როგორც ხელისუფლების პოზიტიური ნაბიჯი, ნარატივი აგებულია იმაზე, რომ სახელმწიფო სტრუქტურები თავად ებრძვიან შესაძლო გადაცდომებს, არიან ეფექტურები და ახდენენ დროულ სამართლებრივ რეაგირებას. შედეგად, ნეგატიური პოლიტიკური კონტექსტი განეიტრალებულია და აქცენტი გადატანილია მმართველი გუნდის „პოზიტიურ იმიჯზე“, რომელიც კანონის უზენაესობას იცავს.

ამრიგად, ერთი და იმავე პოლიტიკური მოვლენის გაშუქებისას, მედიებმა გამოიყენეს ურთიერთსაპირისპირო ჟურნალისტური მიდგომები: „ტვ პირველმა“ მოვლენა აქცია ხელისუფლების კრიტიკის საბაზად, ხოლო „რუსთავი 2“-მა, მოვლენების შერბილებითა და ოფიციალური ვერსიების დომინირებით, შექმნა ხელისუფლების მიმართ ლოიალური, პოზიტიური და დამაბალანსებელი საინფორმაციო ფონი.

საბოლოოდ, კონტენტ-ანალიზმა დაადასტურა, რომ ორივე არხი ტექსტს საკუთარი პოლიტიკური ინტერესების ადგენს და ინფორმაციას მაყურებელს ისე აწვდის, როგორც მათ სარედაქციო პოლიტიკას აძლევს ხელს. ეს ადასტურებს ჰაიდუს კვლევაში მოცემულ თვალსაზრისს, ავტორი განიხილავს მედიისა და ჟურნალისტების

როლს კორუფციის საქმეების გამოვლენაში უნგრეთის კონტექსტში და აჩვენებს, რომ საგამომიებო ჟურნალისტიკა მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს კორუფციული სკანდალების საჯარო სივრცეში გამოტანაზე. ავტორები განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობენ მედიის პოლიტიკურ პოლარიზაციასა და მფლობელობის სტრუქტურას, რაც განსაზღვრავს, რამდენად თავისუფლად და ეფექტიანად შეუძლიათ ჟურნალისტებს ძალაუფლების კონტროლი. კონკრეტული შემთხვევების ანალიზი ცხადყოფს, რომ კორუფციის გახმაურება ხშირად სწორედ დამოუკიდებელი და საგამომიებო მედიასაშუალებების ძალისხმევით შედეგია, თუმცა მათი საქმიანობა მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული მედიაგარემოს სტრუქტურულ პირობებზე.

3.2. სიღრმისეული ინტერვიუ

კვლევის ფარგლებში ჩატარდა ნახევრად სტრუქტურირებული სიღრმისეული ინტერვიუ გამომიებელ ჟურნალისტებთან: ნოდარ მელაძესთან, მაკა ანდრონიკაშვილთან, დეა ბაძალასთან, კორუფციის ექსპერტ/მკვლევრებთან: ბესიკ დონაძესთან და ქეთევან ენუქიძესთან.

რესპონდენტებმა გამოთქვეს ინფორმირებული თანხმობა სახელების იდენტიფიცირებაზე, ყველა მათგანს განემარტა, რომ ინტერვიუ გამოყენებული იქნებოდა მხოლოდ აკადემიური მიზნებისთვის, კონკრეტული საკვლევი ნაშრომის ფარგლებში. რესპონდენტთა მოპსაზრებები დაცულია ზუსტი ციტირებით.

სიღრმისეული ინტერვიუების ჩატარება აუცილებელი გახდა იმის გასარკვევად, თუ რა გამოწვევებისა და დაბრკოლებების წინაშე დგანან ჟურნალისტები კორუფციული საკითხების გამოძიებისას საქართველოში. აღნიშნულ საკვლევ კითხვაზე კონტენტ-ანალიზის მიდგომამ ვერ გაგვცა პასუხი, ამიტომაც ნახევრად სტრუქტურირებული ინტერვიუს ფარგლებში, შემუშავდა კითხვები ჟურნალისტებისთვის (6 კითხვა) და ექსპერტ/მკვლევრებისთვის (6 კითხვა) (იხ. დანართი N1). სიღრმისეულმა ინტერვიუებმა ამომწურავი პასუხი გაგვცა დასმულ კითხვაზე, რამაც სრულყოფილი

სურათი შექმნა ჟურნალისტური გამოძიების აპრობირებულ ხერხებსა და იმ მწვავე და სისტემურ პრობლემაზე, რასაც ელიტური კორუფცია ჰქვია.

როგორც უკვე ვახსენეთ, 2024 წელს 6 თვის განმავლობაში არ იყო ხელმისაწვდომი მაღალჩინოსნების დეკლარაციების საიტი, შეჩერდა ავტორიზაცია, შესაბამისად ეს გარკვეულწილად შეაჩერებდა ჟურნალისტური გამოძიების პროცესსაც. კითხვაზე, თუ რა გზებით მოიპოვებდნენ ამ დროს გამომძიებელი ჟურნალისტები მაღალჩინოსნების დეკლარაციებზე ინფორმაციებს, დეა ბაძალა ამბობს, რომ ამ დროს ინფორმაციის ძირითადი წყარო საჯარო და ბიზნესრეესტრები იყო. „ქრონოლოგიურად რომ მივყვეთ, პირველი ნაბიჯია პირადი ნომრის მოპოვება, ეს კი საშუალებას გვაძლევს, გადმოვწმდეხთ მაღალჩინოსნის სახელზე რეგისტრირებული უძრავი ქონება და ბიზნესწილები, ხაზგასასმელია, რომ ხშირ შემთხვევაში, ქონება ფორმდება ოჯახის წევრებსა თუ ნათესავებზე. ამ კავშირების გამოსავლენად გამოიყენება სოციალური ქსელების ანალიზი და დოკუმენტებში დაფიქსირებული იდენტური მისამართების ან საკონტაქტო ნომრების შედარება, რაც ფიქტიური მფლობელების იდენტიფიცირების საშუალებას იძლევა“, - თქვა მან და აღნიშნა, რომ აღნიშნული მეთოდით გამოვლინდა ირაკლი ღარიბაშვილის სიმამრის სახელზე რეგისტრირებული მნიშვნელოვანი აქტივები, მათ შორის, ღვინის კომპანიები და უძრავი ქონება დედოფლისწყაროში.

ამ მიდგომასა და ხერხებს ეთანხმება ნოდარ მელაძეც, მისი აზრითა და გამოცდილებით, ჟურნალისტური გამოძიება ყოველთვის ორი ძირითადი წერტილიდან იწყება: ან კონკრეტული ინფორმატორი აწვდის ამბავს, ან მისი გუნდი თავად ირჩევს მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესის მქონე პერსონას და იწყებენ მისი ცხოვრებისა და ქონების დეტალურ შესწავლას. ისიც იხსენებს ირაკლი ღარიბაშვილის სამთავრობო თვითმფრინავის საქმეს, სადაც დასჭირდათ მტკიცებულებათა მთელი სპექტრი, სადაც გადამწყვეტი როლი რადარის ჩანაწერებმა ითამაშა. ასეთი მასშტაბის სკანდალების დასადასტურებლად ხშირად იყენებენ,

როგორც ღია, ისე ფასიან წყაროებს, როგორიცაა Flightradar24 ან AirNav, რადგან დეტალური მონაცემების მოპოვება ხშირად დიდ ფინანსურ რესურსს და დროს მოითხოვს. „მაყურებლისთვის აუცილებელია, რომ რთული და ჩახლართული ფინანსური საკითხები გასაგები გახდეს. მათ უნდა შეძლონ აღქმა, რომელი მაღალჩინოსანი რა სახის ქონებას ფლობს, სად იკვეთება კორუფცია და რა სახის პრობლემასთან გვაქვს საქმე. სწორედ ამიტომ, საჭიროა ამბის სწორად და მარტივად მოყოლა“, - ამბობს ნოდარ მელაძე. მისივე თქმით, ამაში ვიზუალური მხარე უმნიშვნელოვანესია და სწორედ ამას გვიზუსტებს მაკა ანდრონიკაშვილიც. მისი აზრით, გარდა კვლევითი პროცესისა, მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს ვიზუალური მასალის როლს. რესპონდენტის თქმით, ფინანსური სქემებისა და კავშირების ვიზუალური წარმოჩენა ზრდის ჟურნალისტური მასალის სანდოობას, რადგან აუდიტორია არა მხოლოდ იღებს ინფორმაციას, არამედ ხედავს მის დამადასტურებელ ფაქტებსაც. ამგვარად, ვიზუალური მტკიცებულებები საგამოძიებო ჟურნალისტიკის მნიშვნელოვან ინსტრუმენტად გვევლინება როგორც აუდიტორიის ნდობის მოსაპოვებლად, ასევე გამოძიების შედეგების დასასაბუთებლად.

დეა ბაძაღუა კი გვაჩვენებს ძირითად ხერხებს, თუ როგორ ცდილობს რთული დოკუმენტების მარტივად ვიზუალიზაციას, მისი გამოცდილებით, ყველაზე აპრობირებული მეთოდი ამ დროს სტუდიაში ნახაზების დაფაზე გადმოტანაა, სადაც დეტალურად აიხსნება საქმის მნიშვნელოვანი დეტალები, ან კომპიუტერული გრაფიკები, სადაც ხაზგასმული იქნება მთავარი და საკვანძო ადგილები.

გამოძიების პროცესში ჟურნალისტები აწყდებიან ბიუროკრატიულ ბარიერებს, როგორიცაა საჯარო ინფორმაციის გაცემის დაყოვნება ან უარი, სწორედ ამ ფაქტმა, შესაძლოა, ხელი შეუშალოს ჟურნალისტურ გამოძიებას მყარი და ხელჩასაჭიდი დოკუმენტებისა თუ ინფორმაციების მოპოვებაში. სამივე ჟურნალისტის გამოცდილებით, ეს საკითხი მართლაც დამაბრკოლებელია. დეა ბაძაღუას აზრით,

ვინაიდან ჟურნალისტი არ წარმოადგენს საგამომიებო ორგანოს, მყარი დოკუმენტური მტკიცებულების არარსებობის შემთხვევაში, თემის გაშუქებისას, ხაზგასმით გამოიყენება ტერმინი - „სავარაუდოდ“, რათა დაცული იყოს ეთიკა და ობიექტურობა.

ამავდროულად, რესპონდენტები ამბობენ, რომ ჟურნალისტურ გამომიებას არ სჭირდება მხოლოდ ოფიციალური წყაროები ან დოკუმენტაციები, „თუ გვინდა რომ გავიღეთ შედეგზე და გამოვიკვლიოთ ან დავადასტუროთ ეჭვი სავარაუდო კორუფციისა კონკრეტულ საჯარო მოხელეზე, აუცილებელია, რომ გამოვიკვლიოთ მისი სოციალური ქსელები, სანათესაო, ოჯახი, სამეზობლო“, - ამბობს ნოდარ მელაძე. სწორედ სოციალური ქსელების საშუალებით გამოუძიებიათ ძალიან ბევრი კორუფციული საკითხი ნოდარ მელაძესა და მკა ანდრონიკაშვილს. მათი თქმით, მაგალითად, თუ მოხელეს არ აქვს შეტანილი დეკლარაციაში სამოგზაურო ხარჯები და გვიმტკიცებს, რომ მას არსად დაუსვენია, სოციალური ქსელი შეიძლება სულ სხვა რეალობას გვაჩვენებდეს იქ განთავსებული ფოტოებით, სადაც მოხელე საზღვარგარეთ აშკარად საკმაოდ ძვირადღირებულ სასტუმროში ისვენებს და ეს დეკლარაციაში არ ისახება. სწორედ ამიტომ მკას და ნოდარის აზრით, აუცილებელია გამოვიკვლიოთ ყველა შესაძლო გზა, რომ მივიღეთ კონკრეტულ შედეგამდე. ნოდარ მელაძე იხსენებს ირაკლი ღარიბაშვილის კონკრეტულ შემთხვევასაც, სადაც სწორედ სოციალური ქსელების კვლევითა და დაკვირვებით გაარკვია, რომ ფლობდა ორ ძალიან ძვირადღირებულ მანქანას, რომელიც არ იყო დეკლარირებული. ხაზგასასმელია ისიც, რომ დაკავების შემდგომ ღარიბაშვილს ეს მანქანები დაუყადაღდა და ჩამოერთვა.

კორუფცია საქართველოში კვლავ რჩება სისტემურ და მნიშვნელოვან პრობლემად. ამას ადასტურებენ კორუფციის მკვლევრები ქეთევან ენუქიძე და ბესიკ დონაძე.

ქეთი ენუქიძის აზრით, პირველ რიგში, უნდა გაიმიჯნოს სამართლებრივად დადასტურებული ფაქტი და გონივრული ეჭვი. სამართლებრივი ვერდიქტი

მხოლოდ სახელმწიფო უწყებების (პროკურატურის, სუს-ის) მიერ ჩატარებულ სიღრმისეულ გამოძიებასა და მაღალი ხარისხის მტკიცებულებებს ეყრდნობა, თუმცა, საზოგადოებრივი და მედია კონტროლისთვის კორუფციის გონივრული ეჭვი არანაკლებ მნიშვნელოვანია. ასეთი ეჭვის საფუძველი ხშირად ხდება ნეპოტიზმი და კრონიზმი (ახლობლებისა და ნაცნობების წახალისება) საკადრო პოლიტიკაში, ასევე სახელმწიფო შესყიდვების პირობების მორგება კონკრეტულ ბიზნეს ჯგუფებზე. ექსპერტის შეფასებით, მაღალი თანამდებობის პირების შემთხვევაში, კორუფციის ყველაზე თვალსაჩინო ინდიკატორი ქონების მომენტალური ზრდაა, რომელიც არ შეესაბამება მათ ოფიციალურ შემოსავლებს. ამის დასამალად ჩინოვნიკები ხშირად მიმართავენ დეკლარაციების გაყალბებას, ისინი ქონებას აფორმებენ ოჯახის წევრებზე ან ახლობლებზე, ხოლო მის წარმოშობას „საჩუქრებით“ ამართლებენ. დეკლარაციებში არსებული „შავი ხვრელები“, როგორებიცაა მივლინების ხარჯები და სახელმწიფო სარგებლები, მათ ეხმარებათ რეალური ფინანსური სურათის გადაფარვაში. სწორედ ამ მეთოდს იყენებდა ირაკლი ღარიბაშვილიც რეალური სურათის დასამალად. მის შემთხვევაში, ბიზნესის 100%-იანი წილები ოჯახის წევრებზე იყო გაფორმებული. ეს ეხებოდა ასევე ძვირადღირებულ მანქანებსაც, რასაც ამოწმებს ბესიკ დონაძეც. მისი გამოცდილებითა და დაკვირვებით, შესაძლო კორუფციის არსებობის ამოსაცნობად რამდენიმე ხერხი არსებობს: მაგალითად, როდესაც ახლადდაფუძნებული, ჩინოვნიკთან ნათესაურად თუ სხვაგვარად დაკავშირებული კომპანია ნულოვანი გამოცდილებით იგებს ტენდერს, რადგან ტექნიკურ პირობებში გამოცდილების მოთხოვნა უცნაურად გამქრალია, ხოლო შემდეგ ტენდერებში კრიტერიუმები ზუსტად მის მიერ მიღებულ გამოცდილებაზე იწერება, რაც კომპანიისთვის ისტორიის ხელოვნური შექმნაა. ან როდესაც მიწის ნაკვეთზე, სადაც წლების განმავლობაში გარკვეული შეზღუდვების გამო მშენებლობის ნებართვა არ გაიცემოდა, კონკრეტული სუბიექტის დაინტერესებისთანავე საექვოდ სწრაფად იხსნება ყველა ბარიერი. „ამ ეტაპზე ჩვენ გვაქვს კორუფციული სქემის გარე კონტურები, ანომალიები და ალბათობის მაღალი

ხარისხი. მთავარი განსხვავება სამართლებრივად დადასტურებულ კორუფციასთან გადის მტკიცების სტანდარტზე, ინსტრუმენტებსა და უფლებამოსილებაზე. თუ გონივრული ეჭვი ეყრდნობა საჯარო მონაცემების ანალიზს, სამართლებრივი დადასტურება მოითხოვს სპეციალური საგამოძიებო უფლებამოსილების გამოყენებას“, – ამბობს ბესიკ დონაძე.

მისივე აზრით, როდესაც შევდივართ კონკრეტული მაღალჩინოსნის დეკლარაციაში, ერთი შეხედვით ყველაფერი თითქოს რიგზეა, თუმცა რეალურად, პირი შეიძლება უამრავ რამეს მაღავედეს ამის უკან, სწორედ ამ დამალვისა და შეფუთვის ხერხებს გვიხნიან ქეთევან ენუქიძე და ბესიკ დონაძე. მათი განმარტებით, კორუფციულ საქმიანობაზე მიმანიშნებელი მთავარი ინდიკატორები რამდენიმე ძირითად კატეგორიად იყოფა და მათ საფუძველში ყოველთვის დევს არალოგიკური ასიმეტრია ან დროში დამთხვევითი ანომალიები. პირველი ინდიკატორია დეკლარირებული და რეალური ქონების დისბალანსი, რასაც ცხოვრების წესის შეუსაბამობა ჰქვია. ეს ვლინდება თანამდებობის პირის ოფიციალურ შემოსავლებსა და მისი ქონებრივი დეკლარაციების მკვეთრ, არაპროპორციულ ზრდას შორის. ამავე კატეგორიას განეკუთვნება ფარული ფუფუნება, როდესაც საცხოვრებელი პირობების მკვეთრი გაუმჯობესება და რეალური აქტივები ფორმალურად მესამე პირებზეა გადამალული. მეორე უმნიშვნელოვანესი ინდიკატორია ინტერესთა კონფლიქტი და ოჯახის წევრების ბიზნესის წარმატება. ეს არის დროში ზუსტი დამთხვევა პირის თანამდებობაზე დანიშვნასა და მისი ოჯახის წევრების თუ ახლო გარემოცვის ბიზნესსაქმიანობის სრულ ნულიდან დაწყებას ან არსებული ბიზნესის უცაბედ გაფართოებას შორის. მესამე ინდიკატორია მართვის სტილი და გადაწყვეტილებების შერჩევითობა. სისტემური კორუფციის პირობებში, მაღალი თანამდებობის პირი ავლენს თავს როგორც ცუდი მენეჯერი საჯარო ინტერესების დაცვაში, თუმცა მისი მიღებული რეგულაციები, გამარტივებული შესყიდვები თუ ადმინისტრაციული გადაწყვეტილებები საეჭვოდ და მიზანმიმართულად ემთხვევა სწორედ მისი ოჯახისა თუ კლანის ბიზნესინტერესების გაძლიერებას.

კორუფცია სისტემურ პრობლემად არ ჩაითვლებოდა, რომ არა მედია, რადგან სწორედ მედია ახერხებს ახადოს ფარდა მაღალჩინოსნების ცხოვრებას, ისინი იძიებენ მათ საქმეებს და მუდმივად ცდილობენ დაანახონ საზოგადოებას, თუ სად მიდის სახელმწიფო ბიუჯეტი ან რა უსამართლობისა თუ სამართლოანობის წინაშე უწევს ცხოვრება ქართულ საზოგადოებას. სწორედ მედიის მნიშვნელობასა და მათ გამოწვევებზე საუბრობს ბესიკ დონაძე, რომელიც მიიჩნევს, რომ ქართული მედია მაღალი დონის კორუფციის გაშუქებისას საკუთარი შესაძლებლობების მაქსიმუმის მაქსიმუმს აკეთებს. საგამოძიებო ჟურნალისტიკა დღეს ერთ-ერთ მთავარ ბარიერად რჩება ტოტალური კორუფციის წინააღმდეგ, რაც უდიდესი რისკების ფასად მიიღწევა. „მედიის ეფექტიანობა უნდა შეფასდეს იმ ექსტრემალური გარემოს კონტექსტში, სადაც ჟურნალისტებს ყოველდღიურად უწევთ მუშაობა. ეს მოიცავს პიროვნულ და ფიზიკურ შეურაცხყოფას, უსაფრთხოების სამსახურების მიერ დაგეგმილ ორკესტრირებულ კამპანიებს, მედიის ხელმძღვანელებზე სისხლის სამართლის საქმეების აღძვრასა და ჟურნალისტების დაკავებას. ამას ემატება მედიის თავისუფლების შემზღუდავი რეპრესიული კანონების მიღება და მიზანმიმართული ფინანსური ბლოკადა, რაც გამოიხატება კერძო კომპანიებზე პირდაპირი ზეწოლით, რათა მათ დამოუკიდებელ ტელევიზიებსა და პლატფორმებზე რეკლამა არ მიიტანონ. მიუხედავად ამ ტოტალური ეკონომიკური, საკანონმდებლო თუ ფიზიკური ბარიერებისა, და იმ პირობებშიც კი, როდესაც საჯარო უწყებებს ცუდი მენეჯერი მართავს, რომლის მთავარი მიზანიც ინფორმაციის ჩაკეტვაა, ქართული მედია მაინც ახერხებს უმსხვილესი კორუფციული სქემების მხილებას და საზოგადოებრივი კონტროლის ფუნქციის შენარჩუნებას“, – ამბობს ის....

საზოგადოებაში ხშირად ისმის კითხვა, თუ რატომ არ შეაქვთ საჯარო პირებს დეკლარაციებში რეალური ინფორმაციები, რა იწვევს ამას, რატომ არ კონტროლდება ან რა გზებით ფუთავენ ამას? ექსპერტების შეფასებით, ეს უკავშირდება კონტროლის მექანიზმების მიზანმიმართულ მოშლას. კორუფციული მმართველობის პირობებში, მონიტორინგის სისტემა ხდება ფორმალური და ჩინოვნიკმა თავიდანვე იცის, რომ

მისი დეკლარაციის რეალურ სისწორესა და ცხოვრების წესის შესაბამისობას სახელმწიფო სტრუქტურები არ შეამოწმებენ. „დეკლარაციებში რეალური ქონების არ ასახვა შესაძლოა, ერთი შეხედვით, მარტივ ოპერაციად ჩაითვალოს, თუმცა რეალურად ეს უფრო რთული სქემაა, რადგან ამას სჭირდება კარგი შეფუთვა და გადამალვა, რადგან მაღალჩინოსნები სწორედ მედიას გაურბიან და მათ უმაღლეს რეალურ ქონებასა და ინფორმაციებს, ამიტომ ყველანაირად ცდილობენ რომ მაქსიმალურად დამაბნეველი იყოს მათი გზები“, - ამბობს ბესიკ დონაძე.

ექსპერტების შეფასებით, მაღალჩინოსნების ქონების დამალვა სამი ძირითადი გზით ხდება:

- აქტივების ნომინალური გადაფორმება: ქონება ფორმდება ოჯახის იმ წევრებზე, შორეულ ნათესავებზე ან ნდობით აღჭურვილ პირებზე, რომელთა მონაცემების დეკლარაციაში შეტანის სამართლებრივი ვალდებულება ჩინოვნიკს კანონით არ გააჩნია.
- ნაღდი ფულის რეზერვის სიმულაცია: თანამდებობაზე დანიშვნისთანავე, პირველსავე დეკლარაციაში ჩინოვნიკი მიუთითებს არარსებულ, მსხვილ ნაღდ ფულად დანაზოგს, რომელიც თითქოს მანამდე დააგროვა. ეს არის წინასწარ გამზადებული ლეგალური საფუძველი, რომლითაც ის მომავალ წლებში კორუფციული გზით შეძენილი ძვირადღირებული ქონების წარმოშობას ასაბუთებს.
- სესხებითა და ვალდებულებებით მანიპულირება: დეკლარაციაში ხელოვნურად მიეთითება დიდი საბანკო ვალდებულებები, რათა შეიქმნას ილუზია, თითქოს ძვირადღირებული აქტივები სესხით არის ნაყიდი. რეალურად, ეს სესხები ხშირად ფიქტიურია, ან მათი დაფარვა ხდება დეკლარაციის მიღმა არსებული „შავი სალაროდან“, ხოლო ქონების რეალური საბაზრო ფასი მნიშვნელოვნად აღემატება ნაჩვენებ ფინანსურ ნაკადებს.

საბოლოო ჯამში, ასეთი მმართველობის პირობებში დეკლარაცია ხდება არა გამჭვირვალობის, არამედ უკანონო სიმდიდრის სამართლებრივი „შეფუთვის“ ინსტრუმენტი.

კვლევის ფარგლებში ჩატარებულმა სიღრმისეულმა ინტერვიუებმა მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა საკითხის სიღრმისეულად გაანალიზების პროცესში. რესპონდენტების გამოცდილებამ და შეფასებებმა შესაძლებლობა მოგვცა, უკეთ დაგვეჩვენა ის ხერხები, რომლებითაც ჟურნალისტები კორუფციის შესაძლო ფაქტების გამოვლენას ცდილობენ.

ინტერვიუების ანალიზი აჩვენებს, რომ თანამედროვე საგამომიებო ჟურნალისტიკა აღარ შემოიფარგლება მხოლოდ ინფორმაციის მოპოვებითა და მისი გავრცელებით. კორუფციული სქემების გართულებასთან ერთად, ჟურნალისტური გამოძიებაც უფრო რთულ პროცესად იქცა, რომელიც სხვადასხვა წყაროს, კვლევით მეთოდსა და ანალიტიკურ მიდგომას აერთიანებს. რესპონდენტების გამოცდილება ადასტურებს, რომ განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია საჯარო მონაცემთა ბაზების, რეესტრებისა და ოფიციალური დოკუმენტების ანალიზს, რადგან სწორედ ამ გზით ხდება ფინანსური და ქონებრივი კავშირების აღმოჩენა.

კვლევის პროცესში განსაკუთრებულად გამოიკვეთა ის პრობლემა, რომ კორუფციის შესაძლო ნიშნების იდენტიფიცირება ხშირად პირდაპირი მტკიცებულებების აღმოჩენას არ უკავშირდება. ბევრ შემთხვევაში ჟურნალისტური გამოძიება ეფუძნება სხვადასხვა ფაქტის ერთმანეთთან დაკავშირებას, ფინანსური ურთიერთობების ანალიზს და ისეთი გარემოებების გამოვლენას, რომლებიც საზოგადოებრივ ინტერესს წარმოშობს. ინტერვიუებიდან ჩანს, რომ აქტივების ოჯახის წევრებისა და ახლობლების სახელზე გაფორმება, ბიზნესკავშირების გადაფარვა და ქონებრივი მდგომარეობის არაპროპორციული ზრდა სწორედ ის ნიშნებია, რომლებიც ჟურნალისტური ინტერესის საფუძველი ხდება.

კორუფციის კვლევისას გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება ინფორმაციის გადამოწმებას. ერთი წყაროს არსებობა არასაკმარისად მიიჩნევა და აუცილებელია მონაცემების სხვადასხვა დოკუმენტთან, რეესტრთან ან სხვა დამოუკიდებელ წყაროსთან შედარება. აღნიშნული გარემოება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა ირაკლი ღარიბაშვილის საქმის კვლევისას, რადგან გამოძიებების მნიშვნელოვანი ნაწილი სწორედ საჯარო დოკუმენტების, ბიზნესკავშირებისა და ქონებრივი მონაცემების ანალიზს ეფუძნებოდა.

ინტერვიუებმა კიდევ ერთხელ დაადასტურა, რომ საგამომიებო ჟურნალისტიკის ეფექტიანობა დიდწილად დამოკიდებულია ჟურნალისტის უნარზე, რთული და მრავალპროფილური ინფორმაცია საზოგადოებისთვის გასაგებ ფორმაში წარმოადგინოს. რესპონდენტები განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებენ ვიზუალური მასალის მნიშვნელობაზე, რადგან ფინანსური სქემების, კომპანიებს შორის კავშირებისა და ქონებრივი ურთიერთობების გრაფიკული წარმოჩენა აუდიტორიას საშუალებას აძლევს უკეთ აღიქვას გამოძიების არსი და მტკიცებულებები. შესაბამისად, ვიზუალური დოკუმენტაცია თანამედროვე საგამომიებო ჟურნალისტიკის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ინსტრუმენტად შეიძლება შეფასდეს.

კვლევის ფარგლებში ჩატარებულმა ინტერვიუებმა ასევე წარმოაჩინა ის გამოწვევები, რომელთა წინაშეც საქართველოში მომუშავე საგამომიებო ჟურნალისტები დგანან. ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის შეზღუდვა, საჯარო უწყებების მხრიდან მონაცემების დაგვიანებით ან არასრულად გაცემა, ფინანსური სქემების სირთულე და სამართლებრივი რისკები მნიშვნელოვნად ართულებს გამოძიების პროცესს. მიუხედავად ამისა, რესპონდენტების შეფასებით, სწორედ ასეთ პირობებში იზრდება ჟურნალისტიკის, როგორც საზოგადოებრივი კონტროლის მექანიზმის მნიშვნელობა.

ინტერვიუებიდან გამოიკვეთა, რომ კორუფციის შეფასებისას აუცილებელია ერთმანეთისგან გაიმიჯნოს სამართლებრივად დადასტურებული ფაქტი და

კორუფციის გონივრული ექვი. ეს განსხვავება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ჟურნალისტური გამოძიების კონტექსტში, რადგან მედიის მიზანი სასამართლო გადაწყვეტილების ჩანაცვლება არ არის. მისი ამოცანაა ისეთი გარემოებების გამოვლენა, რომლებიც საზოგადოების მხრიდან დამატებით ყურადღებასა და შეფასებას საჭიროებს.

საბოლოოდ, სიღრმისეულმა ინტერვიუებმა მნიშვნელოვნად გაამდიდრა კვლევა როგორც ფაქტობრივი, ისე ანალიტიკური თვალსაზრისით. რესპონდენტების პროფესიულმა გამოცდილებამ საშუალება მოგვცა, უკეთ დაგვეჩვენა კორუფციის შესაძლო ფაქტების გამოვლენის პროცესში გამოყენებული ჟურნალისტური ხერხები, მათი ეფექტიანობა და არსებული შეზღუდვები. მიღებულმა ინფორმაციამ დაადასტურა, რომ ირაკლი ღარიბაშვილის საქმის კვლევა მხოლოდ კონკრეტული შემთხვევის შესწავლას არ ნიშნავს, იგი ასევე ნათლად აჩვენებს, თუ რა მნიშვნელობა აქვს საგამომიებო ჟურნალისტიკას დემოკრატიულ საზოგადოებაში.

დასკვნა

საბაკალავრო ნაშრომში თვისებრივმა და რაოდენობრივმა კონტენტ-ანალიზმა, ისევე როგორც ჟურნალისტებთან და ექსპერტებთან ჩატარებულმა სიღრმისეულმა ინტერვიუებმა, სრულად დაამტკიცა ნაშრომის დასაწყისში დასმული ჰიპოთეზა.

კვლევამ აჩვენა, რომ ირაკლი ღარიბაშვილის საქმის შესწავლისას „რუსთავი ორისა“ და „ტვ პირველის“ საგამომიებო ჯგუფების მიერ გამოყენებული ძირითადი ხერხები მართლაც ეფუძნებოდა მტკიცებულებების ვიზუალიზაციასა და მონაცემების შედარებით ანალიზს. კორუფციის იდენტიფიცირება მოხდა არსებული საჯარო დეკლარაციების, არაოფიციალური ხარჯებისა და ფარული აქტივების კვლევით, რაც პრაქტიკაში ჟურნალისტური გამოძიების ყველაზე ეფექტურ მეთოდებად გამოიკვეთა.

კვლევის ფარგლებში დასმულ საკვლევ კითხვებზე პასუხების ურთიერთშეჯერებამ შემდეგი სახის დასკვნითი მიგნებები გამოკვეთა:

ჟურნალისტურ გამოძიებას დიდი მნიშვნელობა აქვს კორუფციის ფარული მექანიზმების მხილებაში, რადგან ის საზოგადოებისთვის ხილულს ხდის იმ დარღვევებს, რომელთაც ოფიციალური უწყებები ხშირად გვერდს უვლიან. ირაკლი ღარიბაშვილის საქმეში საგამომიებო ინსტრუმენტები ძირითადად მიმართული იყო საჯარო დოკუმენტებისა და რეალური ფაქტების დაპირისპირებაზე. კვლევამ აჩვენა, რომ უდიდესი როლი შეასრულა თანამდებობის პირის ოფიციალური ქონებრივი დეკლარაციების ანალიზმა. სწორედ ამ დოკუმენტების შედარებამ სავარაუდო არაოფიციალურ ხარჯებთან, მისცა საგამომიებო ჯგუფებს პირველადი მყარი საფუძველი კორუფციის იდენტიფიცირებისთვის.

ინფორმაციის მოძიებისას ჟურნალისტები ეყრდნობოდნენ როგორც ოფიციალურ წყაროებს, ისე კონფიდენციალურ წყაროებს, განსაკუთრებით სახლის ჩხრეკისა და დაკავების ოპერატიული დეტალების გაშუქებისას. კვლევამ აჩვენა, რომ ანონიმური წყაროს მიერ მიწოდებული ინფორმაციის გადამოწმება შემდგომში ყოველთვის მიმდინარეობდა ოფიციალური დოკუმენტებით ან ვიზუალური სამხილებით, რაც ამცირებდა ცრუ ნარატივების გავრცელების რისკს. ორივე მედიასაშუალების გაშუქებაში იკვეთება საერთო მიზანი კორუფციული ნიშნების მქონე ფაქტების წარმოჩენა, თუმცა მათ მიერ გამოყენებულ ვიზუალურ ხერხებში საინტერესო

სხვაობა დაფიქსირდა, „ტვ პირველი“ უფრო მეტად აქცენტირებდა დოკუმენტების გრაფიკაზე, რაც გულისხმობს რთული და ჩახლართული ინფორმაციებისა და საბუთების მარტივად მიტანას მაყურებელამდე, „რუსთავი2“-ის შემთხვევაში კი ეს გრაფიკები უფრო ნაკლები იყო, რაც შესაძლოა ჩაითვალოს ხარვეზად, რადგან შესაძლოა ინფორმაცია მაყურებლისთვის გასაგები არ ყოფილიყო.

მედიის მიერ გავრცელებულმა მასალებმა გამოიწვია მწვავე დისკუსია პოლიტიკურ წრეებში და გაზარდა მოქალაქეთა მოთხოვნა მსგავსი საკითხების გაშუქებაზე, თუმცა, მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესის ფონზე, გამოიკვეთა გამოწვევებიც ეთიკური და ობიექტური გაშუქების კუთხით. პოლარიზებულ მედიაგარემოში, ხშირად იგრძნობოდა წინასწარგანწყობები და პოლიტიკური ჩარჩოები წამყვანების ტექსტებიდან. გარდა ამისა, ჟურნალისტები წააწყდნენ სერიოზულ დაბრკოლებებს, როგორიცაა სახელმწიფო უწყებებიდან საჯარო ინფორმაციის მიღების ხელოვნური გაჭიანურება.

საბოლოო ჯამში, ნაშრომმა აჩვენა, რომ მიუხედავად გარემო პირობებისა და არხებს შორის არსებული სხვაობებისა და პოლიტიკური პოლარიზებისა, საგამოძიებო ჯგუფების მიერ გამოყენებული მეთოდები, დეკლარაციების ანალიზი და ვიზუალური დოკუმენტირების წარმოჩენა იყო ყველაზე ძლიერი იარაღი ირაკლი ღარიბაშვილის კორუფციის გამოვლინების დასამტკიცებლად. კვლევა ადასტურებს, რომ თანამედროვე ქართულ მედიაში საგამოძიებო ჟურნალისტიკა ინარჩუნებს დემოკრატიული ზედამხედველობის ფუნქციას და წარმოადგენს სისტემურ დანაშაულებთან ბრძოლის უალტერნატივო პლატფორმას.

გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხა

- Andoh, R. (2025). Unmasking corruption in Africa: Understanding the challenges investigative journalism faces in reporting political corruption in Ghana. *Afrika Focus* 38(1), 31-58. https://brill.com/view/journals/afoc/38/1/article-p31_4.xml
- Ahmad, S. S., & Singh, P. (2024). Investigative and interpretative reporting in the digital age: Tools and techniques. *Journal of Communication and Management*, 3(01), 44-50. <https://jcoma.com/index.php/JCM/article/view/123>
- Stapenhurst, R. (2000). The media's role in curbing corruption (pp. 1-34). Washington, DC: World Bank Institute. <https://www.anti-corruption.org/wp-content/uploads/2016/11/The-media-role-in-fighting-corruption-R-Stapenhurst.pdf>
- Moene, K., & Søreide, T. (2019). Combating corruption: Investigative journalists on the frontlines. *Making Transparency Possible: an interdisciplinary dialogue*. https://www.jstor.org/content/pdf/oa_chapter_edited/jj.36233817.14?acceptTC=true&coverpage=false&addFooter=false
- Hajdu, M., Pápay, B., & Tóth, I. J. (2016). Case studies on corruption involving journalists: Hungary. <https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/2690/>
- Hrvolova, M., Katz, J., & Alexander, J. (2021). The anti-corruption role of free media and investigative journalism. https://www.gmfus.org/sites/default/files/2021-11/Katz%20et%20al%20-%20investigative%20journalism%20-%20brief_0.pdf

ელექტრონული რესურსები:

1) ”ვის სახლებში ეძებდნენ გადამალულ მილიონებს“ „ტვ პირველი“

<https://www.youtube.com/watch?v=sc-XzTUu3fM>

ბოლო ნახვა: 20.06.2026

2) “ ჩხრეკა ყოფილ მაღალჩინოსანთა სახლებში“ „რუსთავი 2“

<https://www.youtube.com/watch?v=-BJvkM1Vwxk>

ბოლო ნახვა 20.06.2026

3) „ ირაკლი ღარიბაშვილის საქმე“ „რუსთავი 2“

<https://www.youtube.com/watch?v=zFyjPuAOo5Y>

ბოლო ნახვა: 20.06.2026

4) ”როგორ იპარავდნენ მილიონებს“ „ტვ პირველი“

<https://www.youtube.com/watch?v=AOA6jQibM8U>

ბოლო ნახვა 20.06.2025

5) „რას შეეწირა ღარიბაშვილი „ „ტვ პირველი“

<https://www.youtube.com/watch?v=au47GF-bKe8>

ბოლო ნახვა 20.06.2026

6) „ირაკლი ღარიბაშვილი დაკავებულია“

<https://www.youtube.com/watch?v=r485GrfRwS8>

ბოლო ნახვა 20.06.2026

სტატიები:

<https://formulanews.ge/News/131057>

<https://youtu.be/Ex0HMz17mLs?si=e69BGUoQRCodki3P>

<https://www.radiotavisupleba.ge/a/33563490.html>

დანართი N1

ექსპერტის კითხვები :

- 1) როგორ განსაზღვრავთ კორუფციას თანამედროვე პოლიტიკურ სისტემებში?
- 2) რა განსხვავებაა სამართლებრივად დადასტურებულ კორუფციასა და კორუფციის გონივრულ ეჭვს შორის? როდის ჩნდება ეს ეჭვი?
- 3) რა ინდიკატორები მიაწიწებს მაღალი თანამდებობის პირის შესაძლო კორუფციულ საქმიანობაზე?
- 4) რა ფორმებით ვლინდება პოლიტიკური კორუფცია პოსტსაბჭოთა ქვეყნებში?
- 5) თქვენი აზრით რამდენად ეფექტიანად აშუქებს ქართული მედია მაღალი დონის კორუფციის საკითხებს?
- 6) რა გზებს მიმართავენ მაღალჩინოსნები, რომ დეკლარაციაში არ იყოს მათი რეალური ქონება? რატომ არ ავსებენ დეკლარაციებს, ან თუ ავსებენ როგორ მაღავენ რეალურ ქონებას.

ჟურნალისტების კითხვები

- 1) მას შემდეგ, რაც დროებით გაუქმდა ავტორიზაცია და ყველასათვის ხელმისაწვდომი აღარ იყო საჯარო პირების დეკლარაციები, როგორ და რა გზებით მოიძიეთ ირაკლი ღარიბაშვილის ოფიციალურ ქონებასთან დაკავშირებული დეტალები?
- 2) ამ თემაზე მუშაობისას, რომელი ხერხი აღმოჩნდა ყველაზე ეფექტური?

- 3) როგორ არჩევთ ვიზუალურ ფორმას, იმისთვის, რომ მაყურებლისთვის მარტივად გასაგები და აღსაქმელი გახდეს რთული და ჩახლართული ფინანსური დოკუმენტები?
- 4) რა სამართლებრივი საკითხებისა და მუხლების გათვალისწინება მოგიწიათ, სანამ ამ გამოძიებულ მასალას ეთერში გაუშვებდით, როგორ იჭერთ ბალანსს?
- 5) გამოიყენეთ, თუ არა ამ შემთხვევის დროს ფარული მეთოდები/გადაღება/ექსპერიმენტი და რამდენად გამართლებული იყო ეს როგორც პროფესიული ეთიკის ჭრილში, ისე საქმის უკეთ საკვლევად?
- 6) როგორ ფიქრობთ, რა არის თქვენი გადაცემის მთავარი ხელწერა უშუალოდ ამ თემის გაშუქებისას, რა განასხვავებს თქვენს საგამოძიებო ხერხებს კონკურენტი არხებისგან?